BIBLIOTECA VERDE
Nr. 18

CONSTANTIN PAPANACE

DESPRE CAPITAN NICADORI ȘI DECEMVIRI

(Crâmpei de amintiri)

EDITURA "ARMATOLII"
CETATEA ETERNA
1963

B I B L I O T E C A   V E R D E

Nr.18

CONSTANTIN PAPANACE

D E S P R E

C A P I T A N, N I C A D O R I Ş I D E C E M V I R I

(Crâmpei de amintiri)

EDITURA "ARMATOLII"

CETATEA ETERNA

1963

L A M U R I R E

În paginile ce urmează sunt redate unele crâmpei de amintiri răscolite cu ocazia comemorării a un sfert de veac de la martizizarea CAPITANULUI, NICADORILOR și DECEMVIRILOR.

Ele sunt precedate de un "CUVÂNT AL CONSILIULUI CONDUCATOR AL MIȘCARII LEGIONARE", difuzat în preajma acestor comemorări.

Deși evocările sunt făcute disparat, adică independent una de alta, totuși, unitatea lor e menținută de faptul că la bază au ca factor propulsor, acelaș impuls istoric, caracteristic generației dintre cele două răsboaie, crescută sub vraja CAPITANULUI.

Poate scurgerea atâtor decenii în cadrul unui jumătate de secol, să fi decolorat unele din aceste amintiri. Faptul este cu atât mai posibil cu cât, la răscolirea lor nu s'a putut avea la îndemână nici o însemnare sau scriere de altă natură. Au fost redate numai din ceiace s'a putut reține în memorie, după trecerea atâtor ani.

Un lucru însă a rămas intact și nealterat: dragostea și venerația pentru CAPITAN și ceilalți CAMARAZI, martiri ai crezului nostru legionar. Și aceste sentimente pe care noi le considerăm pioase, am găsit necesar să le împărtășim și altora cu prilejul comemorării martiriului lor săvârșit în noaptea Sfântului Andrei, 30 Noembrie 1938.

Este o datorie !

C. P.

Decembrie 1963

UN PATRAR DE VEAC DE LA ASASINAREA CAPITANULUI, NICADORILOR ŞI DECEMVIRILOR.

CUVÂNT CATRE CAMARAZI

La 30 Noembrie a.cr. se împlineşte un pătrar de veac de la asasinarea CAPITANULUI, NICADORILOR şi DECEMVIRILOR.

Crima săvârşită de organele de stat din ordinul sceleratului rege Carol al II-lea şi a estropiatului său Prim-ministru Armand Călinescu, a deschis pentru Poporul Român seria nenorocirilor care continuă şi astăzi: prăbuşirea graniţilor cu pierderea definitivă a Cadrilaterului, decimarea elitei tineretului român în închisori şi lagăre de concentrare sau în infamele "Batalioane de reabilitare", purtarea "răsboiului sfânt" de un Conducător patriot dar înconjurat şi manevrat de aceleaşi clici dubioase de politicieni, care clocEau trădarea de la început, când viteaza armată română lupta să ţină departe de Ţară, hoardele bolşevice; şi, însfârşit, trădarea şi capitularea de la 23 August 1944, care a sfâşiat trupul Ţării, prin smulgerea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord, aruncând Neamul în neagra robie a Anticriştilor.

De aproape două decenii, Poporul Român este terorizat şi chinuit de o tagmă de venetici (o respingătoare mixtură iudeo-ţigano-levantină) care, pusă în slujba ocupanţilor muscali, operează după paravane autochtone sau camuflate sub nume neaoşe româneşti.

Dacă legionarii de adâncă credinţă şi marii români de înaltă ţinută morală ca Iuliu Maniu, Gheorghe Brătianu, Doctor Simionescu şi atâţia alţii, au rezistat, înfruntând pe asupritor chiar cu propria moarte, elementele mai slabe au cedat degradându-se în atitudini de ocară. Pe aceştia îi vedem acum făcând cor cu toţi netrebnicii regimului de teroare, pentru a denigra pe Căpitan, Mişcarea lui salvatoare martirizată şi tot ce este mai sfânt pentru Neamul românesc. Asupritorii au recurs la cele mai sadice mijloace de tortură spre a savura satanica lor satisfacţie, văzând cum victimile lor abrutizate de o îndelungată chinuire, scuipă cu frenezie în tot ce au adorat.

În ultimul timp, aceşti asupritori, profitând de atmosfera "coexistenţialistă" creiată în Occident, de complicii lor, încearcă să recruteze "căzăturile morale" ale Exilului, pentru acelaş scop de anihilare a oricărei poziţii de rezistenţă românească.

Faţă de acest atac concentric, datoria tuturor Românilor cu dragoste de Neam şi cu deosebire a Legionarilor, este o cât mai vârtoasă înmănunchiere a forţelor sănătoase pentru respingerea asalturilor frontale şi mai ales a acelor insidioase, strecurate prin formule pe cât de ademenitoare, pe atât de înşelătoare şi primejdioase.

La a 25-a aniversare a martiriului Căpitanului, Nicadorilor şi Decemvirilor, să simţim ma adânc îndemnul lor la luptă.Coaliţia forţelor satanice este mare. Ramificaţiile ei s'au întins ca un cancer, până în locuri unde nici nu s'ar fi putut bănui. Dar acest lucru n'ar trebui să ne descurajeze. Dimpotrivă, trebuie să ne învolbureze energiile şi curajul spre a demasca şi combate pe toţi aceia care, conştient sau inconştient, minează aşezarea creştină a lumii.

Ori unde ne-a aruncat destinul, trebuie să fim prezenţi în această luptă decisivă între "două lumi". Nu trebuie să uităm că sfânta noastră cauză stă sub ocrotirea Sfântului Arhanghel Mihail, patronul Legiunii care cu sabia lui de foc a prăbuşit pe Lucifer şi pe "Fiii Satanei" indicaţi de Mântuitor, chiar când aceştia se credeau aproape de victoria lor deplină. Această minune se va repeta. Până la sfârşit, Forţele Binelui vor birui întunericul din lume.

Cu această nesdruncinată speranţă, să ne rugăm pentru Căpitan, Nicadori şi Decemviri, cu adânca credinţă că jertfa lor n'a fost zadarnică. Căci - cum scrie Căpitanul - "Biruinţa veşnică şi adevărată este biruinţa născută din martiriu". (Circ.pag.110).

În exil, Noembrie 1963

CONSILIUL CONDUCATOR AL MIŞCARII LEGIONARE

INSULA ŞERPILOR

(Ultima întâlnire cu Căpitanul)

Pe Căpitan l'am văzut pentru ultima dată, la 25 Martie 1938, de Buna Vestire. În ajun, venisem din provincie la Bucureşti spre a afla ceva mai precis, în legătură cu desfăşurarea evenimentelor politice care se precipitau. Atmosfera devenea din ce în ce mai apăsătoare. Se simţea şi în tihnitul oraş de provincie Călăraşi (Ialomiţa), unde de câţiva ani, aveam serviciu. Apărea tot mai clar că modificarea Constituţiei prin lovitura de stat din 12 Februarie din acel an, trebuia să servească ca platformă „legală" pentru exterminarea Mişcării Legionare. Uşurinţa cu care se realizase coaliţia unei anumite categorii de politiceni, acceptarea Patriarhului Miron Cristea de a Patrona această coaliţie, precum şi intrarea pe scenă a lui Carol al II-lea, arătau că o forţă ocultă suprapusă orchestra această operaţie.

Deosebit de semnificativă mi s'a părut atitudinea unor conducători Naţional-Ţărănişti locali. Aceşti parteneri în „Pactul de neagresiune" pentru apărarea libertăţii alegerilor de ieri, insinuau acum că „Iuliu Maniu a întrerupt legăturile cu exaltatul Codreanu, de când acesta i-a cerut să adere la o acţiune pentru lovitură de stat pe care însă acesta(Maniu)a respins-o,fiindcă nu înţelege să se abată de la linia unei stricte legalităţi".

Nu ştiam dacă această atitudine incorectă reflecta noi directive ale conducerii centrale a partidului lor sau trăda vechi resentimente ale ramurei „ţărăniste". În ambele cazuri însă,semnificaţia acestor insinuări, care în fapt, constituiau o formă de desolidarizare, rămânea. Adică, şi în ipoteza foarte probabilă că Maniu a adoptat o atitudine loală faţă de Căpitan şi Mişcarea lui, multe din cadrele partidului său aderau într'o formă directă sau indirectă, la coaliţia carlistă.

Legiunea era atacată deci, din toate părţile. Acelaş lucru se observa şi în aşa zisa „presă independentă". În mod deosebit s'a remarcat în atacuri incorecte ziarul „Curentul", care într'o serie de reportaje despre „Insula Şerpilor",sugera internarea Legionarilor în această insulă pustie (un conglomerat de stânci şi nisip,fără apă şi vegetaţie), iarna bătută de crivăţ şi vara pârjolită de soare. Nici în acest caz, nu se putea aprecia atunci, dacă la acestor campanii de presă erau directive pornite din unghere întunecoase pentru intimidarea legionarilor şi pregătirea opiniei publice, sau reflectau preocupări de oportunism abject faţă de sceleratul rege devenit tiran.

La Bucureşti atmosfera fiind străbătută de fel,de fel, de svonuri de multe ori contradictorii, era mai înfrigurată şi mai apăsătoare, decât în provincie. De dimineaţă, împreună cu camarazii Ghiţea şi Duliu, ne-am dus să întâlnim pe Căpitan la sediu. Aci ni s'a spus că plecase la Biserica Gorgani din apropierea sediului. Ne-am îndreptat într'acolo. O mulţime de oameni,legionari şi nelegionari, staţionau în faţa bisericei. Mulţi camarazi erau eşalonaţi pe treptele ce duceau spre mica platformă de la intrare. Câţiva legionari Macedoneni care se găseau pe acolo au venit la noi. Cu toţii împreună, am intrat în Biserică.Aci însă, era puţină lume.

În faţa altarului, drept ca o lumânare, cu capul smerit şi mânile împreunate înainte, stătea şi se ruga Căpitanul. Câţiva paşi în urmă, mai spre dreapta, era Comandanta legionară Nicoleta Nicolescu cu un grup de legionare. Aceasta, cum ne-a zărit,a venit în întâmpinare şi, strângându-ne mâna cu efuziune, ne-a zis:„Ah! ce bine îmi pare că aţi venit. Căpitanul se simte atât de singur! Când îl văd înconjurat de voi, îl simt mai în siguranţă".

Într'adevăr, lumea rară din biserică acum, contrasta cu înghesuiala de alte dăţi. Se vede că zefirul prudenţei ce prevestea „vifornita cea mare", a risipit pe aceia care se îndesă în vremurile bune. Se verifica şi cu acest prilej, o lege veche decât lumea. Singura mângâiere o constituia mulţimea de afară care aştepta înfrigurată să-şi salute Căpitanul.

Când s'a terminat slujba, ne-am dus spre Căpitan.S'a bucurat mult când ne-a văzut. De când am fost mutat cu serviciul în provincie, îl întâlneam mai rar. E drept că mai toate Duminicile sau sărbătorile legale, mă duceam alternativ, la Bucureşti şi în Cadrilater(Bazargic) unde aveam familia. Din cauză însă,că şi Căpitanul se deplasa de multe ori la Predeal, unde eu, cu puţinul timp de care dispuneam nu-l puteam ajunge, îl vedeam şi mai rar. M'a întrebat cât mai rămân şi aflând că trebuie să plec chiar în seara aceea, a spus: „prânzim împreună ca să stăm o leacă de vorbă".

Ne-am îndreptat spre ieşire. La apariţia Căpitanului,mulţimea de pe scări şi din piaţă, ca la o comandă pornită spontan din resortul inimei, a ridicat spre cer, o pădure de braţe salutându-l. Rar am simţit atâta vibrare sufletească colectivă ca în acel moment. O fi intuit atunci această mulţime, formată de legionari sau simpatizanţi „necunoscuţi" că este ultimul salut pe care îl dădea Căpitanului său adorat?

După ce Căpitanul a mai schimbat câte un cuvânt,cu unul sau altul, din mulţime, aşa cum era obiceiul, am plecat spre cantina legionară de lângă sediu. Cu vre o două săptămâni înainte

Căpitanul, spre a evita orice pretext pentru autoritățile provoca_ toare, hotărîse închiderea. Și acum se găsea în fază de lichidare totală. Aci, unde până mai alalteri furnica o lume plină de viață și speranțe, se întinde acum, o liniște apăsătoare și rău preves_ titoare.

Am zăbovit mai mult cu Căpitanul. Parcă în zăbovirea noastră era și ceva demonstrativ: ca urmare unui incident avut cu luni în urmă, cu unii din redactorii ziarului „Buna Vestire", pentru moti_ vul că nu publicaseră un manifest protest al Societății Studenți_ lor Macedo-Români cu privire la măsura luată de autoritățile gre_ cești de a interzice vorbirea dialectului aromân, răuvoitorii ră_ spândiseră svonul că Macedonenii s'ar fi răcit de Mișcare. Deaceea, prezența Căpitanului în mijlocul nostru tocmai într'un moment când se anunța furtuna, constituia prin ea însăși, o elocventă desmințire.

De la sediu, am trecut pe la restaurantul legionar(fost „Ber_ bec"), din fața Liceului Lazăr, care încă mai funcționa. Căpitanul a dat un telefon acasă și a luat ceva pentru masa improvizată ce ne pregătea. Aci, o lume eterogenă de legionari, simpatizanși și o puzderie de agenți, împânza localul. Discuții șoșotite sau animate se făceau pe la toate mesele, discutând evenimentele la ordinea zilei. Reportajul cu „Insula Șerpilor" părea că oferă mai mult subiectul acestor discuții animate.

Neașteptata apariție a Căpitanului, a atras privirile tuturor. S'a făcut o liniște impresionantă. Apoi discuțiile s'au reluat pe îndelete, devenind din ce în ce mai animate. Aci am zăbovit mai puțin.

Am plecat spre „Casa Verde", înghesuiți în mașina Căpitanului, cu, Ghițea, Duliu și George Pariza, care trebuia să reporteze ceva în legătură cu operația de lichidare a caninei legionare de pe Gu_ tenberg. Restul grupului de legionari macedoneni, care a însoțit pe Căpitan, a rămas la restaurantul legionar. În urma noastră s'au luat două mașini: una era a Nicoletei; celaltă probabil a agenți_ lor care țineau în urmărire pe Căpitan.

Atmosfera de la „Casa Verde" era mai calmă. Soarele strălu_ citor al acestei minunate zi de început de primăvară, dădea măreței clădiri plănuită cu atâta dragoste de arhitectul macedonean Iotzu, un devotat prieten al Legiunii, și durată în cânticele „Sfintei Tinereți Legionare", o neasemuită splendoare. Alături, siluieta baldachinului de la mormântul lui Moța-Marin, scăldată în soare, părea o straje de lumină. Câtă viață neprihănită concentra și simboliza această clădire!

Ne-am urcat sus la etaj. Aci,Doamna Codreanu,ne aștepta cu masa întinsă. Pe lângă cei care am venit cu Căpitanul, mai erau la masă Doamna Claudian-Tell,Nicoleta,o legionară care făcea pe atunci de serviciu la Casa Verde a cărei nume îmi scapă,și Jenică Bordeianu,comandant legionar și luptător vechiu din momente grele. La masă a vorbit mai mult Doamna Claudian-Tell relatând diferite svonuri care circulau referitor la situația politică,în cercurile bucureștene ce le frecventa. Noi însă, n'am stat mult după terminarea mesei și am trecut în salonul mare unde Căpitanul își avea acum biroul.

Apropriindu-se de masa de lucru, Căpitanul ne-a arătat un teanc de foi scrise spunând: „M'am apucat să scriu volumul II din „Pentru Legionari". Apoi,adresându-se mie, a zis: „În afară de paginile scrise cu privire la istoricul Casei Verzi,care,cum știi, le-am lăsat de la volumul I pentru volumul II,am mai scris vre o 70 de pagini".

Într'adevăr,eu știam de paginile referitoare la istoricul Casei Verzi(faza de la începuts,pe care le citisem în următoarea împrejurare: din cele câteva exemplare din „Pentru Legionari", vol.I,bătute la mașină înainte de tipărire,Căpitanul mi-a trimis și mie un exemplar la Călărași,printr'un curier special,Cdt.Ajutor Mânaru.În rândurile scrise chiar pe exemplarul trimis (+) îmi cerea să citesc cu atenție textul, să fac pe o foaie separată observațiile mele și să merg cât mai repede la București,spre a discuta împreună.

Am citit cu nesaț scrisul Căpitanului. Pentru mine a fost o mare revelație prin originalitatea gândirii și naturaleța stilului. Imediat m'am repezit la București.L'am întâlnit pe Căpitan la Inginerul Ionică acasă(pe strada Francmazonăș,unde locuia provizoiu.Toată dimineața am discutat chestiunea acolo,și,după ce am prânzit,am plecat la Casa Verde.În mica clădire de alături, am continuat discuția.La prima parte a discuției a asistat pe lângă Ing.Ionică(gazdaș,Virgil Rădulescu,care venise întâmplător și Ion Belgea,chemat de Căpitan în mod special pentru acest lucru.

(+) Mai târziu,am aflat de la Comandantul legionar Nicolae Pătrașcu care a tipărit clandestin "Pentru Legionari",la tipografia Vestemean din Sibiu,ajutat de Iancu Fleșeriu și alți camarazi, că a fost tocmai acest exemplar care a fost trimis la cules, fiindcă văzuse rândurile scrise de Căpitan când mi l a trimis la Călărași.

Prima din observațiile notate a fost: după apariția cărții, Căpitanul va trebui să se păzească mai mult. Până acum, adversarii lui de moarte îl considerau un simplu agitator, mistic și exaltat care,până la sfârșit poate, va fi derutat dacă nu chiar captat. Din întreaga factură a cărții însă se va vedea că el este o personalitate complectă, cu viziuni mari și țeluri precise. Ultima observație a fost în sensul de a lăsa pentru volumul II,paginile în care se istorisea începutul taberei de muncă pentru construcția "Casei Răniților", cum s'a chemat inițial "Casa Verde".Aceasta, spre a nu se întrerupe mersul ascendent al istorisirii, Imprimat de vigoroasa scrisoare de protest trimisă Prim Ministrului Vaida, în urma incidentelor avute cu jandarmi lui Călinescu, la digul de la Vișani.

Am făcut această mică degresiune nu numai spre a arăta împrejurarea care mi-a oferit ocazia să știu de nepublicarea unor texte în volumul I din „Pentru Legionari",dar și de a sublinia importanța decisivă ce o prezenta apariția acestei opere atât din punctul de vedere legionar,cât și din acela al adversarilor Mișcării Legionare.Deaceea,când am văzut că,însfârșit,Căpitanul s'a apucat să lucreze la volumul II,bucuria mi-a fost nespus de mare. Consideram că orice adevăr formulat și așternut pe hârtie de Căpitan,în legătură cu spiritualitatea legionară,orientarea politică în problemele statale sau organizarea internă a unei Mișcări în rapidă desvoltare,devenea esențial pentru lărgirea și consolidarea fundamentului acestei Mișcări. Era lucrul cel mai necesar ca Fundatorul sau Arhitectul Mișcării să-și desăvârșească planul pentru toate sectoarele vieții publice. Fiindcă numai el putea conferi originalului edificiu legionar originalitate și maestoasă armonie. Această convingere va influența mult punctul meu de vedere în judecarea ultimei situații politice creiate.

După arătarea manuscrisului,Căpitanul a întrebat ce nautăți avem noi. Fiecare a spus câteceva,în legătură cu evenimentele în curs.Eu am relevat în mod deosebit,insinuările făcute de unii fruntași Național-Țărăniști din Ialomița în legătură cu un pretins refuz al lui Maniu,"de a adera la un proect al Mișcării Legionare pentru o lovitură de stat". Căpitanul a spus:"sunt incorecți",dar a adăugat că "nu crede că aceste insinuări pornesc de la Maniu.Ele trebuie să fie colportate de elemente "țărăniste", care sunt în legătură cu tagma lui Călinescu. "Dar,și în acest caz, am adăugat eu, semnificația rămâne. Aceasta înseamnă că oportuniști din acel partid - și nu sunt puțini - au început să iasă de sub influența lui Maniu, care se păstrează pe o linie demnă".

După schimbarea acestor impresii, Căpitanul, mă întreabă la un moment dat, cum judec eu situația politică actuală. După câte îmi amintesc acum, în esență, am spus: „Prigoana în care intrăm, după cât pare, se anunță grea. Dar era de așteptat. Ultimile evenimente politice interne și mai ales externe, e precipitată. Guvernul Goga-Cuza a fost ultima supapă de siguranță, prin perspectivele ce le deschidea pentru captarea curentului legionar și punerea lui la dispoziția Regelui Carol al II-lea. Eșuată această tentativă, adversarii Mișcării se pregătesc pentru un atac frontal. Modificarea Constituției constitue baza de plecare. Oricât de coruptă și putredă ar fi actuala clasă conducătoare, totuși, ea nu se va lăsa deposedată de puterea care îi asigură atâtea privilegii, fără a da o bătălie decisivă. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât în fruntea ei s'a pus un rege tot așa de putred și în plus megaloman și ahtiat de putere. Camarila care îl înconjoară și forța judaică din străinătate, atât de interesată pentru sectorul românesc, unde deține mari privilegii, îl încurajază și incită pentru exterminarea Mișcării. Dacă până acum Carol nu s'a grăbit pentru o astfel de acșiune, aceasta se explică prin faptul că și lui îi convenea eroziunea partidelor de către curentul legionar pe care a crezut că, până la sfârșit, va reuși să-l capteze. Spulberată această speranță, devine foarte primejdios. Anschlussul Austriei la Germania Național-Socialistă făcut recent, ar putea constitui un prilej de reflecție la prudență, pentru oameni cu simț de răspundere, care privesc problemele externe, prin prizma intereselor românești. Nu însă pentru un iresponsabil ca actualul rege cu apucături de derbedeu. Acest om, nici în cele mai întunecate zile ale retragerii din timpul războiului de întregire, în plină tinerețe, n'a avut o svâcnire generoasă de a participa la luptă. Și-a căutat numai de orgiile lui. Acesta este omul care concentrează în mânile sale toată puterea statului acum, înconjurat și adulat de politicieni servili, dar ambițioși.

Pe de altă parte, nu trebuie pierdută din vedere presiunea pe care o face „străinătatea", mai ales după „Anschluss". Ușurința cu care s'a realizat coaliția atâtor politicieni din partide și nuanțe diferite, oameni care se detestau până ieri; pretarea Patriarhului Miron de a servi ca paravan, participarea unor generali ambițioși ca Antonescu, etc., arată cât de mare este este influența „Ocultei" care orchestrează această operație. De acest lucru va trebui ținut seamă.

In trecut, o tentativă de exterminare de acest gen s'a făcut prin Duca, (Partidul liberal), adus special la putere cu mandatul de a extermina Mișcarea. Fărădelegile ce au urmat după dizolvarea de la 10 Decembrie 1933, arată clar acest plan nimicitor. Mișcarea a fost pusă într'o mare stâmtorare.

În această teribilă situaţie,s'a produs gestul disperat al Nica_dorilor. Dar atunci,nu numai că între politicieni,din cauza cum a fost rezolvată criza politică,existau mari contraste,dar şi Regele îşi făcea manevrele lui. Pealtă parte,Mişcarea se găsea încă într'o fază începătoare şi nici nu-i se bănuia forţa ei virtuală spre a determina coalizarea lumii vechi corupte care se simţea ameninţată.

În faza de acum însă,după proporţiile pe care le-a luat Mişcarea în urma marei prigoane de la 1934, o soluţie disperată ca acea a Nicadorilor nu se mai poate repeta. Aceasta,nu numai pentru faptul că Mişcarea nu înţelege să adopte terorismul ca armă de luptă politică,dar şi pentru motivul că adversarii sunt acum pregătiţi spre a preîntâmpina o asemenea eventualitate. S'ar putea chiar să o dorească,spre a avea prilejul să facă o represiune în masă.

O altă soluţie disperată pentru a se ieşi din această mare strâmtorare ar fi o lovitură de stat. Dar cum s'a arătat aşa de clar,în scrisoarea adresată Ministrului Vaida,chiar în ziua când s'a hotărît autodizolvarea(21 Febr. a.c.),Mişcarea,atât pentru motive interne,de ordin spiritual,cât şi pentru raţiuni de stat de ordin extern,exclude principial,o asemenea soluţie. Acum însă,chiar dacă prin absurd,ar vrea să recurgă la ea,nu mai poate,cel puţin pentru un anumit timp,fiindcă adversarii şi-au luat toate măsurile spre a nu fi surprinşi. O acţiune pentru lovitură de stat s'ar fi putut declanşa cu ceva şanse de reuşită în perioada de timp când scurta guvernare a lui Goga-Cuza mergea spre faza de lichidare. În această fază forţele legionare se găseau în plină eficienţă, cele ale guvernului deveniseră incerte din cauza divergenţelor ce frământa acel guvern.

Pentru moment,cred că nu rămâne decât soluţia de a merge mai departe pe linia anunţată: de a pleca în străinătate spre a traduce şi tipări în italiană şi franceză "Pentru Legionari" şi, mai ales,de a scrie volumul II. Dacă plecarea numai este posibilă(+) atunci darea la fund, spre a ieşi din mâinile lor,devine absolut necesară.

Nu trebuie pierdut din vedere faptul că de la complotul camarilei organizat prin Stelescu-Gheorghiades,s'au mai produs în ultimul timp şi alte simptome care arată intenţiile asasine ale adversarilor Mişcării: mărturisile lui Armand Călinescu relevate de Generalul Sichitiu,uneltirile lui Istrate Micescu denunţate de Avocatul Emilian. Chiar şi alegerea atribuită lui Guţă Tătărăscu

---

(+) În acelaş sens era şi "povestea cu cânii canadieni" povestită cu criminală uşurinţă şi satisfacţie de Nicolae Iorga. (Pentru amănunte a se vedea "Orientări pentru Legionari",nr.18,Martie 1959, nota,"Indemn la asasinat)în Febr.1937 în faţa Senatului.

că „mistrețul rănit devine mai primejdios" trădează aceleași gân_ duri criminale.

Cred că tactica retragerii penrtu ca loviturile lor să dea în gol,experimentată cu succes,la provocările lui Călinescu în timpul guvernării lui Goga-Cuza,nu va mai fi de folos.De data aceasta,ei par hotărîți să meargă până în fund,indiferent de ati_ tudinea ce va adopta Mișcarea. Poate,cât timp va fi un guvern ete_ rogen format de personalități de primul rang ca cel actual,să nu se recurgă la măsuri radicale.Primejdia însă,devine iminentă dacă se va forma un guvern mai omogen,cu elemente tinere și ambițioase, de tipul lui Călinescu.Pornirea acestora împotriva Mișcării Legio_ nare este mai înverșunată. Spre deosebire de politicienii bătrâni, care au avut în viața publică toate onorurile,ei se găsesc la în_ ceputul carierii lor politice și ar accepta cu greu,ca viitorul lor politic să fie blocat de Mișcarea Legionară. De această rea_ litate va trebui ținut seamă. Ar fi bine să se profite de actuala fază.

Intr'o circulară mai recentă,am văzut că se anunță renunța_ rea de a pleca în străinătate,pentru a vă putea ocupa cu plata până la ultimul ban,a furnizorilor comerțului legionar.Cred că problema aceasta a furnizorilor n'ar trebui exagerată.Cu excepția a câtorva,care sub presiunea poliției sau de teamă de a nu fi lu_ ați drept legionari sau simpatizanți legionari,fac gălăgie,marea majoritate a furnizorilor,ca și toți oamenii de bună credință, înțeleg că la mijloc este o chestie de forță majoră și nu o inco_ rectitudine legionară.

Fără îndoială,plecarea în străinătate,va fi speculată de adversari.Deja au început,cum s'a demascat,să circule manifeste insultătoare ticluite de adversari și atribuite legionarilor.Poate să se găsească chiar elemente slabe,care să se preteze la manevre infame. Aceste manevre însă,n'ar trebui să ne deruteze.Convingerea mea este că toți legionari adevărați vor jubila de bucurie,știin_ du-te în siguranță.Elanul lor combativ nu numai că nu va slăbi, dar,dimpotrivă,va crește.Aceasta nu este o presupunere,ci o con_ statare făcută în marea prigoană ce a urmat după dizolvarea Miș_ cării de către Duca. Îmi aduc aminte cât de mare ne-a fost bucu_ ria la Jilava unde ne găseam închiși sute de legionari,când s'a aflat că n'ați căzut în mâinile poliției și sunteți liber. Acest fapt constituia și pentru cei închiși, o garanție.

In această perspectivă, nu știu dacă guvernul va permite o plecare în străinătate cu pașaport în regulă.(+). Gândindu-mă la

(+) De la Domnul Cdt.al Bunei Vestiri Ilie Gârneață am aflat mai târziu că era de față când Ion Foti,bun prieten al Legiunii,i-a scos și adus pașaportul și că tot el l'a retras ulterior.

acest lucru,am înclinat la un moment dat,să atribui anunțul cu renunțarea de a pleca în străinătate unei necesități diversioniste spre a deruta pe cei care vă țin în continuă supraveghere.

O plecare în străinătate în speță la Roma,nu va însemna o ieșire de pe câmpul de luptă. Ar fi o mare bătăie câștigată dacă ați reuși în perioada de timp cât va dura espectativa,să scrieți volumul II din "Pentru Legionari". Pe dealtă parte,situația externă din Europa după "Anschlussul" Austriei la Germania,evoluiază în favoarea poziției externe adoptată de Mișcarea Legionară.Dacă Regele Carol și politicienii români ar privi situația actuală prin prizma intereselor românești,ar menaja Mișcarea ca o supapă de siguranță,pentru eventualitatea că ar deveni absolut necesară schimbarea actualei orientări externe. Dar ei, fiind dependenți și influiențați de interese străine,vrăjmășia lor va crește și mai mult.

Alegerea Romei ca loc de refugiu are și avantajul că poate potoli preocupările acelora,care se tem de o preponderanță a influenței germane la noi,știindu-se bine atitudinea de înfrânare a politicei fasciste în această privință. În acelaș timp,contacte directe cu personalități politice în Occident ar fi de folos Mișcării atât de puțin cunoscută sau tendențios prezentată de cunoscuții noștri adversari.

Contactul cu cei din Țară se va putea menține sub diferite forme,după necesități,atât pentru faza de espectativă,cât și pentru momente de acțiune impuse de evoluția împrejurărilor. Se va dispune de toată libertatea de hotărîre pe care nu se poate avea în lagărul din „Insula Șerpilor" preconizat de dușmanii Mișcării".

Cam în acești termeni,judecam în esență situația politică la acel moment.Deși am căutat să expun cât mai obiectiv,totuși, în fond, am pledat pentru plecarea neîntârziată a Căpitanului în străinătate,cu sau fără pașaport. Căpitanul m'a ascultat cu luare aminte.Uneori însă,mi se părea furat de gânduri.Parcă simțeam că el luase deja o hotărîre irevocabilă.

Au mai intervenit în discuție și camarazii prezenți,exprimându-și fiecare punctul său de vedere,complectând sau corectând cele expuse de mine. Căpitanul a stat puțin pe gânduri,apoi a spus: „Mergem în 'Insula Șerpilor'. De acolo vor veni să ne cheme, să ne roage să ne întoarcem,căci Țara va avea nevoie de noi. Dar nu vom primi, căci va fi prea târziu"!

Cuvintele Căpitanului ne-au impresionat.Au fost rostite cu o voce în care se simțea cum vibrează împerechiate o nestrămutată hotărîre dar și multă amărăciune. A urmat un moment de tăcere. Apoi conversația s'a reluat pe un ton mai puțin dramatic,făcându-se glume în legătură cu 'confortul' ce ne aștepta în 'Insula Șerpilor'!

Căpitanul ne-a arătat apoi, stadiul în care se găseau lucrările interioare pentru terminarea definitivă a Casei Verzi. De la o fereastră de la etaj se putea contempla panorama Bucureștilor 'Vechi'. Spendidul soare de Primăvară care acum, înclina spre asfințit, după ce desmorțase și scăldase în razele sale nepărtinitoare această capitală a contrastelor, se pregătea pe îndelete, să-i polcească cu aur, elegantele turle argintii, înălțate acum spre cer ca pentru o rugă supremă. Și pe Dealul Patriarhiei se revărsa lumina cerească a soarelui, dar nu putea răsbate bezna de iad ce stăpânea inima Patriarhului Miron Cristea, antrenat în uneltiri cu Anticriștii. Un sentiment confuz de speranțe și desnădejdii se îngâna în sufletul meu, adânc turburat de răspântia la care se găsea Mișcarea și Căpitanul. Poate o descurajare apăsătoare mi-ar fi copleșit inima dacă luminosul mormânt al lui Moța-Marin nu mi-ar fi amintit aceste memorabile cuvinte rostite 'La Icoană', când se înfiripa "LEGIUNEA ARHANGHELUL MIHAIL": „Pentru noi nu există înfrângere și dezarmare, căci forța, ale cărei unelte vrem noi să fim, e etern invincibilă".

Când ne-am despărțit, Căpitanul, mi-a spus: „când vii la București, treci și pe aici". Am plecat cu speranța că ne vom mai revedea. Nu bănuiam că e pentru ultima dată pe care îl văd în forma lui pământească.

In aceiași noapte m'am înapoiat la Călărași. Pentru mulți, drumul cu trenul prin Bărăgan, mai ales dacă este 'personal', cu frecvente opriri prin gări pustii, este plictisitor. Pentru mine, cu toate că de câțiva ani fac această navetă cu dus-întors, a constituit totdeauna, o desfătare, indiferent dacă pe această câmpie fără zare, dogorește soarele sau urlă crivățul. Aci, parcă se simte mai bine 'spiritul pământului'. Și totdeauna am căutat să-l adulmec așezându-mă la fereastră spre a contempla întinsurile.

De data aceasta așezat într'un colț al vagonului, am început să rumeg convorbirea avută cu Căpitanul și să-mi verific impresiile. Incercam în ritmul monoton al trenului, să-mi concentrez toate gândurile spre a-i putea înțelege poziția adoptată în circumstanțele politice aflate în desfășurare. Dece Căpitanul a optat pentru soluția de a se lăsa dus în 'Insula Șerpilor'?

De la început Mișcarea Legionară a năzuit să fie mai mult o școală de înălțare morală decât un partid politic. Și timp de 10 ani și mai bine Căpitanul a parcurs ambele aceste drumuri situate la un nivel diferit. Acum, o coaliție satanică internă și externă îi blochează înaintarea și-l obligă să aleagă viitorul politic, pe calea compromisului moral cu un Rege scelerat și o pătură conducătoare degenerată, sau drumul martiriului.

Fără ezitare,Căpitanul a ales martiriul singurul drum care îi putea salva esența școalei legionare.La un moment dat, s'a oprit la soluția intermediară a plecării în străinătate, spre a scrie "Pentru Legionari, dând în acelaș timp răgaz adversarilor Mișcării să-și desfășoare politica lor, până când realitățile îi vor constrânge la revizuire. Când a văzut însă, că din cauza speculației murdare făcută de factori politici cu răspundere (infama circulară difuzată de Partidul liberal) pot arunca umbre asupra ținutei legionare, a renunțat și la această soluție intermediară.

Poate s'o fi gândit Căpitanul: ce valoare ar mai avea scrisul lui, chiar în cazul că ar fi scris în străinătate și volumul II din "Pentru Legionari",dacă frumoasele principii expuse acolo, nu vor fi fost totdeauna trăite de către cel care le preconizează? S'ar putea concepe Evanghelia Creștină fără golgota Mântuitorului? Linia de onoare a luptătorului de a nu abandona câmpul de luptă, ca și linia creștină de a accepta, la nevoie, martiriul,singurul care poate da o victorie durabilă, nu convergeau oare spre soluția adoptată de Căpitan? Soluția plecării pentru care am pledat nu era oare prea îmbibată de preocupări contigente?

Marea lui amărăciune provenea din faptul că,nu numai politicienii nărăviți în rele, dar și șefi de instituții naționale, în frunte cu Patriarhul Țării,participau acum la acțiunea de nimicire a unui tineret care luptă cu elan, pentru combaterea Anticriștilor, înălțarea materială și morală a poporului român în sensul creștin. Să fi ales drumul jertfei totale și pentru ispășirea acestui mare păcat? Dar atunci când spunea că "vor veni să ne cheme din Insula Șerpilor că Țara va avea nevoie de noi",nu atribuia dușmanilor săi de moarte, mai mult simț de răspundere și dragoste de neam de cât cele dovedite până acum?

Gânduri de această natură m'au frământat în ritmul monoton al roților de tren, în drumul de întoarcere la Călărași.Situația se prezenta foarte dramatică, nu numai pentru Mișcarea Legionară, dar și pentru Țară și așezarea creștină din aceste părți.

Șarpele cel mare, pornit din cetatea unde a fost răstignit Mântuitorul, după ce în sinistrul său parcurs a încovoiat și otrăvit țări și popoare, încolăcește acum Țara Românească,împuindu-o cu năpârci veninoase, făcând din ea o dezolantă "INSULA A ȘERPILOR". Dar Sfântul Arhanghel Mihail, cu sabia lui de foc va prăbuși iar în tenebrele Iadului pe Lucifer și satanica lui stăpânire!

PRIMA BATALIE

(În amintirea lui Iancu și Sterie)

La 3o Noembrie a.c.,se împlinește un sfert de veac de la asasinarea lui IANCU CARANICA-NICADORUL(1).Tot în acest an, la 3o Decembrie,se împlinesc trei decenii de la asasinarea lui STERIE CIUMETI de către aceiași poliție Carlisto-politicianistă.In amintirea acestor martiri,cu care am copilărit și luptat alături, în tot cursul vieții lor,voiu reda un episodiu de luptă din copilăria noastră pe care noi îl chemam pompos mai târziu:"PRIMA BATALIE"! Episodiul s'a petrecut acum jumătate de veac și mai bine la Verria (Macedonia) cu ocazia anexării acestei provincii de către Greci. Încă un motiv de tristă comemorare.

Izbucnise primul răsboiu Balcanic(1912)și armatele coalizate Sârbo-Greco-Bulgare, într'un atac concentric,dădeau lovituri eficace,putredului Imperiu trurcesc pe care nici revoluția "Junilor Turci" nu l'a putut regenera.

Pe la începutul lui Octombrie,trupele grecești,după ce cucceriseră pasul "Castania",s'au revărsat pe plaiurile dinspre miazănoapte ale masivului Doxa(Vermion)unde Herodot ne spune că erau așezate făimoasele grădini de trandafiri ale legendarului Midas, rege peste tribul trac al Frygilor sau Brygilor. La poalele acestui munte se găsește străvechiul oraș Verria.

La 1912,populația orașului era repartizată cam în părți egale,între Aromâni,Greci și Turci.Acum,această populație trăia,fiecare pentru motive proprii,momente de mare înfrigurare.Bubuitul tunurilor se auzea din ce în ce,mai clar; iar seara,când se lăsa amurgul,se vedeau cum scăpărau gurele de foc. Pe noi copiii,acest spectacol pirotechnic ne delecta nespus de mult.Norii îngrijorării însă,se îndesau tot mai mult,în jurul frunților celor mari. Și pe drept cuvânt: cu vre o 7 ani în urmă,când Imperiul turcesc, prin "Iradeaua" Sultanului,a recunoscut pe Aromâni ca "minoritate etnică aparte",adică despărțită de populația greacă,cu care era confundată din cauza religiei ortodoxe comune, Patriarhia Ecumenică din Constantinopol și Guvernul de la Atena au deslănțuit o teroare de exterminare. Bande organizate în Grecia Veche treceau granița în Macedonia,și încendiau satele românești unde funcționau școli sau biserici românești, omorînd preoți,învățători și pe ori cine a aderat la ideia redeșteptării naționale.Numai în orașul Verria și împrejurimi au fost peste loo de victime ai acestei ignobile terori care a durat aproape patru ani.Ingrijorați Aromânii

(1) Pentru alte amintiri în legătură cu Iancu Caranica-Nicadorul a se vedea broșura "Martiri Legionari",pag.5o-57.

se întrebau: dacă atunci când eram sub altă stăpânire Grecii,ne-au făcut atâta rău,ce va fi acum când vor deveni ei stăpâni pe aceste ținuturi? Deaceea, deși tunurile bubuiau în apropriere,pe dealurile ce străjuiau orașul,iar armata turcească demoralizat, a început să evacuieze ultimile poziții,totuși,ai noștri mai sperau într'o schimbare a situației. Părea stranie această atitudine a unei populații creștine,care, în decursul secolelor de dominație turcească,a luptat cu cea mai mare dârzenie pentru izgonirea 'păgânului', să dorească acum,biruința acestuia! Teroarea grecească a produs acest fenomen anormal.

În diminea̧ta zilei de 16 Octombrie 1912,armata greacă a intrat triumfătoare în oraș. După 48o de ani de stăpânire turcească, pe înaltul turn al Orologiului,fâlfâia acum un steag care purta "sfânta Cruce".Primirea s'a făcut "La Oară" (în piața Orologiului). Eșiseră în întâmpinare numai Grecii. Turcii au stat zăvorîți în casele lor; iar Aromânii în general,în afară de Grecomani,au păstrat o atitudine mai rezervată. Noi copiii însă, ne-am dus "La Oară" din curiozitate, fără consimțământul părinților!

Era o minunată zi de Toamnă. O mare mulțime popula piața.In sunete de trompete, pășeau țanțoși "ta palicarakia mas"(palicari noștri),cum spuneau Grecii. Strigătele "zito to Romeicu"(trăiască Romania!)(1) umplea văzduhul.Grecii se îmbrățișiau spunând "Hristos Anesti!"(Hristos a Înviat) și plângeau de bucurie.

După paradă însă, a apărut mizeria. Soldații rău echipați și flămânzi de zile întregi s'au revărsat pe străzile orașului și au început să ceară (cerșească$ ceva de ale mâncării.Băteau la porțile Creștinilor,care puteau fi recunoscute fiind marcate cu câte o cruce făcute cu vopsea roșie.

În această operă de asistență creștină, Aromânii au fost printre primi. Dintre toși creștini din oraș, ei aveau obiceiul de a se aproviziona cu grâu,încă din timpul recoltei, pentru întreg anul. Dintr'un impuls generos, au pus la dispoziția soldaților, tot ce aveau de ale mâncării. In toate cartierile românești, s'a pregătit în cuptoare de casă, pâne specială pentru a se distribui soldaților care se perindau pe la porțile lor. Şi această dărnicie era stimulată de faptul că mulți din acești soldați erau Aromâni din Tessalia și alte regiuni românești deja anexate cu câteva decenii în urmă, la Grecia. Vorbirea în dialectul "armânesc" cu ei dizolva răceala inițială și creia o atmosferă mai cordială, ași spune familiară. Unii din ei și-au găsit chiar rude.

---

(1) Ca o reminiscență de la Imperiul Roman din Răsărit, Grecii păstraseră cuvântul "Romeicu", care, deși tradus, însemna "România", avea pentru ei înțelesul de Grecia!

Toate aceste întâmplări au făcut să scadă tensiunea sufletească de la început.Totuşi,suspiciunea rămânea.Mai ales că amenințările Grecilor localnici se manifestau din ce,în ce,mai deschis,şi sub diferite forme.Necunoscutul menținea atmosfera înfrigurată.O simțiam şi noi copiii.Deaceea,în primele nopți,mai multe familii,cu deosebire cele "naționaliste",ce erau mai expuse, se strângeau în case în care s'ar fi putut rezista mai bine,în cazul când s'ar fi făcut vre'o tentativă de asasinat în masă.Această atmosferă înlesnea câteodată şi alarme nejustificate.Îmi amintesc că într'o noapte,isbucnise pe neaşteptate o mare larmă în oraş.Se auzeau strigăte şi urlete. De la casa noastră care era aşezată pe un dâmb, se putea desluşi că, gălăgia provenea dinspre cartierul armânescu numit "Ațel noulu",situat în prejma Bisericei Româneşti "Sfânta Marie". Toți au presupus că s'a început măcelul anunțat de amenințările Grecilor localnici.Şi s'au luat măsuri de apărare, atât cât se puteau concepe în acele împrejurări. După aceea s'a aflat,că toată larma a fost cauzată de ruperea osiei unui tun care obstacola scurgerea convoailor militare pe şoseaua principală ce duce spre Salonic!

Au mai trecut câteva zile fără să li se fi întamplat ceva Aromânilor.Părea că se merge spre normalizare.Oricum, momentul critic al al crizei de autoritate din faza de tranziție,când elemente iresponsabile puteau face "fapte împlinite",trecuse. Dar acalmia n'a durat mult.În mod brusc au început percheziționarea caselor şi arestarea fruntaşilor Aromâni.Printre aceştia se găsea şi tatăl meu. La casa noastră,se făcuseră mai multe percheziții. Se credea că ar fi un depozit de arme "procurate de la Bucureşti", prin tatăl meu,care,în negoțul lui de lână,velințe,ceară,miere,etc. ce-l făcea pe atunci,frecventa din când în când piața Scopiei,centru important al Organizației revoluționare Macedo-Bulgare.Perchizițiile au fost de o sălbătăcie fără seamăn: duşumeaua şi tavanurile camerilor demontate,ziduri străpunse,curtea săpată în diferite părți. Nu s'a găsit nici un depozit de arme,fiindcă n'a existat. Singura puşcă,un Manlicher("scurta mandiheri"),tovarăş de încredere şi consolare în anii de teroare grecească,o îngropase Mama,în vatra cuptorului din curte.Dar ca prin minune,pe aci n'au cautat perchizitorii!

Grijea pentru soarta celor arestați devenea din ce,în ce, mai mare.Pe Tata împreună cu alți doi îi izolaseră într'un local (Parthenogoghion) din cartierul grecesc.Au fost dați în paza unor "milițieni"("politofilaxi") localnici! Acest fapt trezea legitime suspiciuni în legătură cu intențiile greceşti.Le puteau face de petrecanie.Mergeam cu Bunica să-i aducem merinde.Erau ținuți într'o încăpere întunecoasă şi dormeau pe scândura goală. Tata încerca să

ne îmbărbăteze. Mie ca cel mai mare dintre copii, îmi recomanda să am grije de toţi ai casei,până când va trece furtuna!Când ne despărţiam,mă săruta în aşa fel, încât aveam impresia că ar fi ultimul sărut.

Într'una din zile,i-au strâns pe toţi cei arestaţi la palatul administrativ unde era şi Tribunalul("Huchimatea") din piaţa Orologiului,şi,după ce i-au legat cu frânghia de braţ ,unul de altul,i-au pornit încolonaţi pe două rânduri,sub o puternică escortă cu baioneta la armă,pe strada principală a oraşului.Pe delături, o gloată de Greci şi de curioşi însoţea coloana arestaţilor.Unii huiduiau şi ameninţau; alţii chiar scuipau,încurajaţi de complicea indeferenţă a escortei. Un cârd de pui de Greci care mergea în fruntea coloanei,delecta asistenţa ca şi pe cei care aşteptau pe trotuare trecerea convoiului,cu fel, de fel de schimonosiri indecente,la adresa celor înlănţuiţi,care,ca şi Christos,îşi purtau crucea suferinţei Neamului lor.

Am urmărit acest convoiu cu ochii împăinjeniţi de lacrimi. Parcă îi văd şi acuma pe fruntaşii noştri atât de huliţi de această plebe turmentată de ură,cum păşiau demni,în faţa urletelor şi huiduielilor ei. Iată,pe bătrânul veteran Dumitru Badralexi("Domnul Tuşu",cum îl chemau Aromânii noştri),unul dintre cei 10 elevi aduşi de Părintele Averchie,care a deschis la 1871,prima şcoală românească la Verria,fratele său,înţeleptul Petre Badralexi,imperturbabilul Toli Hagigogu,chipeşul Nucea Mitruşu(Caraiani),cu gâtul înalt şi nasul acvilin de părea un vultur semeţ din munţii noştri, fraţii Muşea şi Tacu Caprini roşcaţi şi distinşi ca nişte diplomaţi Anglo-Saxoni.Urmau apoi cei mai tineri:Tata,Cola Ciumeti,Dimitruli Badralexi,Tulica Hagigogu,Tuşea Piscu,Guli Cutova,Vasile Zeana,Guduvanu şi alţi a căror nume îmi scapă.(+)

După ce coloana a parcurs mare parte din strada principală, a fost condusă la Catedrala oraşului(Sântul Anton)şi pusă sub portice. Omare mulţime staţiona în curtea imenă a catedralei.Se auzeau aceleaşi cuvinte de ocară. Unii chiar strigau:"Să fie spânzuraţi Romanizanţii!"("Na kremastun oi Romanizontes"!).Popasul a fost destul de lung: parcă se aşteptau dispoziţii pentru soarta celor arestaţi.

Aci,în piaţă,ne-am întâlnit mai mulţi copiii Armâni,colegi de şcoală.Printre ei se afla Sterie Ciumeti şi Iancu Caranica. Erau cu două clase înaintea mea.Poate atunci,nu ne dam în deajuns seamă de situţia gravă în care se găseau ai noştri,cei arestaţi; şi,gândul nostru comun a fost cum să ne răsbunăm pe copii Greci, care şi-au bătut joc de Bătrânii noştri.

(+)A se vedea la urmă pasajul extras din broşura "Macedonia Macedonenilor",editată de Cultură Macedo-Română la 1912,care se referă la acest eveniment.

În această pauză îndelungată am profitat de un moment favorabil și ne-am repezit asupra grupului de copii Greci. Cu deosebire cel care se exhibiționase cu vorbe indecente, s'a ales cu multe cucuie pe cap. I-am snopit de bătaie. Luați prin surprindere, ei n'au putut reacționa. La început, mulți din asistență au rămas nedumeriți de această neașteptată încăierare între copii. S'a crezut că este o obișnuită ceartă dintre grupe adverse. Când însă și-au dat seamă că a fost un atac al copiilor Aromâni, au început să strige: "prindeți pe Aromânași!" ("piasete ta vlahakia"). Noi însă ne retraserăm pe străzile întortochiate ale mahalalelor aromânești, unde ni s'a pierdut orice urmă. Aceasta a fost "Prima noastră bătălie organizată" cu puii de greci; căci încăierări sporadice se produceau în mod curent. Apoi, momentul și motivul pentru care s'a declanșat această încăierare pornită din adâncul inimei noastre, îi conferea un sens, care depășea înțelegerea noastră de atunci. Cu trecerea anilor, am început să înțelegem că ea marca pentru generația noastră începutul unei lupte menită să fie fără sfârșit.....

+

....

Asupra soartei fruntașilor Aromâni porniți sub escortă pe șoseaua Salonicului, mult timp nu s'a știut nimic. Svonurile cele mai cutremurătoare circulau în oraș: unii spuneau că au fost executați și asvârliți în apele tumultoase ale Bistriței (Aliacmon), care trece în apropierea orașului Verria; alții, că au fost aruncați în fluviul Vardar. O atmosferă grea de îndoliată așteptare străbătută de câte o rază de speranță, domnia în toate casele aromânești în general și a familiilor lovite în special. Însârșit, într'o zi a venit vestea că trăesc întemnițați în faimoasa închisoare "IADI-CULE" (Cele Șeapte Turnuri), care domină orașul Salonic. Marele noroc al Aromânilor din Verria a fost că pe acolo au trecut armatele regulate conduse de unul din fiii Regelui George, mi se pare Prințul Paol, care n'a tolerat să se facă crime ca cele petrecute în alte părți. Deasemenea au fost norocoși cei arestați că soarta lor a pus-o la inimă Consulul Român Conțescu, om energic, care mai târziu, ca Ministru Plenipotențiar a jucat un rol de frunte în Comisia Dunăreană. Datorită intervențiilor sale, toți fruntașii Aromâni încarcerați la "Iadicule", au fost puși în libertate. Numai Tata a fost reținut. Fusese un ordin special de la Generalul Mazarachis, care în anii de teroare, a condus sub pseudonimul de Akritas, bandele grecești din masivul Vermion, ca tatăl meu să plătească pentru Capitanul Grec Agras, tovarășul lui de luptă prins și spânzurat de "Comiții" (haiducii) Aromâni, conduși de Căpitanul Gheorghe Mucitani supranumit și Casapu. După noi și stăruitoare

intervenții din partea Consului Conțescu în numele Guvernului Ro_
mân,a fost pus și el în libertate.După eliberare cei expuși au
fost sfătuiți să se refugieze în Țară,până la normalizarea situa_
ției.Printre aceștia se găsea și tatăl meu.
Între timp,isbucnise cel de al doilea răsboiu balcanic în_
tre foștii aliați.Când Statul Român a hotărît să intervină pentru
restabilirea păcii,exilații Aromâni aflați în Țară,s'au înrolat
ca voluntari,formând Batalionul VII vânători de Munte,care a par_
ticipat în campania (expediția) din Bulgaria. Acest fapt a avut
favorabile repercusiuni asupra moralului populației românești din
Macedonia. Discuțiile în legătură cu obținerea României a unui
port franc la Egee (era vorba de Dedeagaș alimentau multe iluzii.
În sfârșit, tratatul de la București,deși dădea o lovitură mortală
elementului Aromânesc din Macedonia prin consacrarea împărțirii
acestei provincii la patru State șovine,totuși, a trezit speranțe
de mai bine prin angajamentul luat de aceste State de a respecta
libera desvoltare națională a Aromânilor.

....

Episodiul cu "Prima Bătălie" a avut în scurt timp după aceea,
un mic epilog.Într'o zi,mergând la bunica mea după mamă,care locuia
în cartierul grecesc de la Mitropolie,am fost atacat cu pietrele
de un grup de copii greci ce se jucau pe maidan. Erau unii dintre
aceia cu care ne încăieraserăm cu câteva luni în urmă.Mă recunos_
cuseră și acum vroiau să se răsbune. M'am apărat cât am putut,dar
o piatră m'a nimerit chiar pe frunte deasupra ochiului drept. Cu
șiroaie de sânge pe obraz,am fost dus la Gimnaziul grecesc,care
din cauza răsboiului,fu rechiziționat și servea de spital militar.
Aci,un medic militar,care aducea la înfățișare,leit cu generalul
Averescu, mi-a desinfectat rana și mi-a bandajat capul în lung și
în lat de abia mi se vedeau ochii.Mă întreba cum s'a întâmplat de
am fost lovit.Dar eu pe atunci,neștiind grecește,mă limitam să ră_
spund:"Eime Vlahos!"(Sunt Vlah).Și el cu cei care-l asistau,toți
de fel din Grecia Veche, se mirau că "în Macedonia grecească exi_
stă oameni care nu știu grecește!!"
Când m'au văzut cei de acasă cu capul atât de copios banda_
jat,au crezut cine știe cât de gravă este rana! In realitate nu
era mare lucru. Asemenea răni le primeam noi copiii,în "polimlu
cu chetrili"(răsboiul cu pietrele) făcut cu copii Greci sau Turci,
în mod frecvent.De obiceiu le tratam asupându-le cu tutun sau ro_
zătură de curea.Și se vindeca ca prin minune și în mod rapid.Acum
bandajul pompos ca un turban de Hogea,îi conferea gravitate. De
aceea,m'am grăbit să apar printre camarazii de joc,spre a stârni
admirație!Rana s'a vindecat repede.Cicatricea însă a rămas.Și ea

constituie nu numai un semn în amintirea primei noastre bătălii, dar și un "memento" pentru datoria ce o avem față de ai noștri care luptă din greu, în condiții din ce în ce mai vitrige, să supraviețuiască ca nație.

.... + ...

Epilogul plăcut însă, a fost altul. Se închiase tratatul de la București care garanta Aromânilor drepturile nasionale. Unii din Exilați au rămas în Țară și s'au stabilit în Cadrilater(Dobrogea de Sud) recent anexat, spre a deveni pionerii romanizării. Alții, printre care și Tata, s'au întors în Macedonia. Școlile și Bisericile românești au fost redeschise. Veniseră sărbătorile Crăciunului și se apropia Boboteaza, când avea tradiționala procesiune cu botezul apei. De când s'a deschis biserica românească, această procesiune se făcea separat de aceea pe care o făciau Grecii în frunte cu Mitropolitul lor. Aceștia porneau de la Catedrală spre puntea care se găsea la marginea de jos a Orașului; pe când Aromânii, care aveau biserica la partea de jos, porneau în sus, în extremitatea celaltă, la vechea punte arcuită de la Kioski. Mai totdeauna procesiunile se încrucișau în mijlocul străzii principale și sentimentele trezite la unii și la alții, nu prea era creștine.. Procesiunile își pierdeau caracterul lor religios și luau aspectul unor demonstrații naționale. De data aceasta aspectul național se accentua și mai mult: era prima procesiune a Bobotezei făcută de Aromâni sub stăpânirea grecească.

Pe aceiași stradă principală, unde cu un an în urmă, erau purtați în lanțuri, huiduiți de mulțimea grecească, fruntașii Aromâni, se desfășura acum solemn o impunătoare procesiune românească care demonstra în mod clar voința de viață națională a unei întregi populații.

În piața Orologiului ("La Oară"), în fața palatului administrativ, s'au făcut fotografii, care au fost publicate apoi în diferite almanahuri, reviste, etc. Toți radiau de bucurie și cu deosebire noi cei tineri. Parcă îi văd și acum pe Iancu, Sterie și alți camarazi care nu mai sunt, transfigurați de entuziasm. Țineam isonul cântăreților și din când în când cântam: "cu noi este Dumnezeu înțelegeți neamuri și vă plecați".

A trecut jumătate de veac de când tinerețea noastră îmbobocea în atâtea speranțe! Ferice de aceia care nu le-au văzut spulberate! Dar și mai ferice aceia care le vor vedea renăscânde!!

(+) NOTA. Redăm mai jos din broșura "Macedonia Macedonenilor", publicată în mai multe limbi străine, la 26 Noembrie, 1912 de Comitetul "Societății de Cultură Macedo-Română" format de Dr. A. Leonte, G. Murnu, C. F. Robescu, D. Valaori, Dr. V. Dudumi, pasajul referitor la cazul fruntașilor Aromâni din Verria relatat mai sus: ......"Unle din aceste State (balcanice) îmbătate de succes, n'au avut nimic mai urgent de fă, de îndată ce au pus mâna pe oarecari regiuni, decât să-și potolească o sete de răzbunare ticăloasă, care, prin urâciunea ei, reamintește de răsboaiele din acele timpuri îndepărtate când omul n'avea cea mai mică noțiune de dreptul ginților.

"Așa au procedat armatele grecești față de elementul românesc în regiunile Karaferiei (n.n. așa se chema orașul Verria de către Turci) și Grebenei. La Karaferia ele au pus mâna pe fruntașii Români D. Badralexi, D. Hagigogu, G. Hagigogu, N. Ciumetti, P. Badralexi, N. Badralexi, I. Badralexi, N. Caraiani, G. Soldatu, Dimitruli Badralexi, I. Papa-Tanase (Papanacea), V. Zeana, St. Cutova, Al. Gudovan, T. Pișcu, Toli Hagigogu, St. Hagigogu și Costa Naum, și după ce i-au batojocorit pentru a-i face de ocară în fața populației locale, i-au legat, i-au pus în închisoare și pe urmă i-au târît până la Salonic într'o stare de plâns, de oarece au ajuns acolo mai degrabă morți decât vii, de pe urma schingiuirilor, a lipsei de hrană și a umilinților de tot felul la care fuseseră supuși. Și pe când armatele grecești se năpusteau asupra avutului acestor fruntași și-l distrugeau, autoritățile instalate de dânsele procedau la închiderea școlilor românești, la arestarea profesorilor lor și la înlocuirea lor prin profesori greci....."p.15-16)

Documentata expunere se încheia cu următoarea frază:

"Doritori de a vedea în Macedonia pacea definitiv stabilită, noi susținem principiul unei Macedonii autonome, pusă sub protecția Puterilor, ca singurul regim capabil să asigure drepturile egale și libertatea constiinței tutulor naționalităților Macedoniei, care toate au acelaș drept la viață". (p.23).

NIKI CONSTANTINESCU-NICADORUL

Despre Niki ca și despre Iancu și Doru va trebui odată scris în ansamblu, descriind toate laturile personalității și acțiunii lor. Aci, ne vom mărgini a evoca câteva amintiri fugare, care să schițeze unele trăsături caracteristice temperamentului său.

Pe Niki l'am cunoscut pentru prima dată cu ocazia începerii lucrărilor la "CASA VERDE". În ajun ne strânsesem la sediu pe strada F spre a primi ultimile dispoziții. Eram vre'o zece persoane, cum menționează Căpitanul în manuscrisul să "Pentru Legionari", partea lăsată din motive technice pentru vol.II, dintre care, după câte îmi amintesc, și Niki. Era impresionantă această consfătuire care contempla ridicarea unei clădiri monumentale(cum a fost Casa Verde)pornind doar de la câteva lopeți și hârlețe. Lui Niki i s'a dat comanda taberii iar Iancu a fost însărcinat cu caseria și aprovizionarea, dat fiind că el care avea birou comercial în Piața Mare, cunoștia mulți mulți negustori mai ales Macedoromâni.În această acțiune constructivă, s'a împletit prietenia și camaraderia lor, care mai târziu era să-i ducă înfrățiți pe drumul jertfei totale.

La "Casa Verde", pe șantier, am avut prilejul să apreciez și să admir capacitatea de comandă a lui Niki. Parcă îl văd și acuma,după trei decenii,subțirel,cu fața-i expresivă, frumos încondeiată de niște sprâncene arcuite ce făceau de strajă unor priviri de jar.Părea un sfânt desprins de pe vre'o catapeteazmă de biserică bizantină. Mereu în mișcare, ca argintul viu, anima tabăra prin comenzi precise, hotărîri repezi, inițiative fecunde în fața situațiilor neprevăzute și, mai ales, prin exemplul ce-l dădea înhămându-se primul la greu. Văzând pe Niki cum acționează, înțelegeai parcă mai bine spusa lui Goethe că "la început era fapta".Într'adevăr, Niki se exprima mai bine prin faptă decât prin vorbă.

Cu altă ocazie (+) am vorbit despre împrejurările ce au dus la jertfa de ispășire determinată de crunta prigoană a lui Duca în toamna lui 1933.Poate mai târziu să mai facem și alte complectări necesare. Acum, amintindu-l pe Niki, vreau să relev că în raport cu ceilalți camarazi de suferință (Iancu și Doru), el a suferit mai mult. Nu numai că a fost torturat cumplit după arestare și ca bun creștin ce era a simțit direct,mai apăsător, gestul lui de ispășire; dar pentrucă la fel ca și Iancu și poate mai mult decât acesta , era un neastâmpărat, dornic de acțiune și ahtiat de faptă.

(+) A se vedea "Geneza și urmările prigoanei din 1933-1934" reprodusă în broșura nr.10 "Biblioteca Verde","Corespondența cu 'Serviciul Mondial" de Ion I.Moța,p.51-58.

Acum, când prin jertfa lor, se dăduse la o parte obstacolul ce împiedeca cursul Mişcării şi curentul legionar se revărsa tumultuos pe întreg cuprinsul Ţării stârnind admiraţie şi chiar imitaţie la mişcările tinereşti din ţările limitrofe, se deschidea un larg câmp de acţiune. Adulmecând acest lucru, Niki simţea mai mult ca oricine greutatea lanţurilor şi strânsoarea cătuşelor ce-l ţineau pe loc. Şi se svârcolea cumplit. Am observat acest lucru încă din timpul când îi vizitam la Jilava. Parcă îl aud şi acum pe Niki spunându-mi: "Cocio dragă,(adoptase şi el ca şi Doru, apelativul familiar folosit de Iancu încă din copilărie),uite ce este de făcut aici; uite ce s'ar putea face acolo......" Uneori însufleţit, tresălta isbind cu pumnul în masă şi exclamând: "ah! Doamene dece nu sunt liber!!" În limbajul lui Niki verbul "a face" era conjugat fervent, la toate timpurile şi modurile.

Când am fost ultima dată în vizită la închisoarea din Aiud, am găsit pe Iancu,care era tot un neastâmpărat al acţiunii,sublimându-şi energia în înfrigurate eforturi pentru adâncirea spiritualităţii creştine. Nu ştiu dacă Niki, posedat de geniul acţiunii,a folosit supapa de siguranţă a contemplaţiei, această poartă salvatoare pentru evadarea lui. Adevărata evadare pe linia creştină,corespunzătoare temperamentului său,ar fi fost dacă el ar fi putut merge undeva ca misionar, în misiuni grele şi primejdioase, prin jungle, printre sălbatici, să vestească Evanghelia Mântuitorului, să îngrijiască de cei contaminaţi de holeră, de leproşi,etc.,chiar cu preţul vieţii sale. Dar acest lucru nu era cu putinţă acum. Şi Niki s'a sbătut dramatic printre zidurile reci ale celulei strâmte şi întunecoase.

Când am fost ultima dată la Aiud cu familia lui Iancu, nu ni s'a permis să luăm contact decât cu acesta. Pe Doru şi Niki i-am zărit de la fereastra "vorbitorului",în curte,în ora plimbării. Mergeau la distanţă unul de altul, păziţi de gardieni. Când au trecut mai aproape de fereastra noastră, ne-am salutat. Doru era surâzător, cu faţa luminoasă, ca în vremurile bune, ca întotdeauna. Niki s'a arătat şi el bucuros.Dar bucuria lui nu numai că nu acoperea ridurile unei feţi mereu încordate şi chiar crispate de greul regim celular, dar le punea în evidenţă într'un mod straniu. Suferinţa dospită în tânjiala forţată din celulă,parcă erupea acum din toţi porii. Deaceea, s'ar putea ca laţul criminal cu care jandarmul ce-l străjuia în dubă în noaptea Sfântului Andrei, i-a ridicat viaţa, să fi fost pentru el eliberator!Crima sceleratului Carol al II şi a politicienilor săi apare şi mai oribilă când ne gândim că a derutat şi sufocat atâta energie creatoare ce năzuia să facă din Ţara românească, "o Ţară ca soarele sfânt de pe cer" ! Deaceea, blestemul îi va urmări până în veacul veacurilor!

DORU BELIMACE

De Doru Belimace ca legionar, am auzit pentru prima dată de la Căpitan pe când eram în închisoarea Văcărești. Ne vorbise de "Frățiile de Cruce" conduse pe atunci de Stelescu ale căui calități de comandă le aprecia, și, își exprima admirația pentru "distincția și curățenia sufletească a tânărului macedonean Doru Belimace". Noi nu-l cunoscusem până atunci, fiindcă Doru era mai tânăr și provenea dintr'o familie ce se stabili în Țară, cu mult mai înainte de a se începe colonizările în Cadrilater, cu Macedo-Români. Făcea parte din "diaspora aromânească", formată în general de meseriași, negustori și cărturari, ce de câteva veacuri, se difuza an de an, în bazinul mediteranian și în țările din Sud-Estul european, fără a rupe de tot, legăturile cu ținuturile natale. Un frate al bunicului său Costa Belimace a scris imnul național al Aromânilor, "Părintească Dimândare" și alte cântice de genuină inspirație populară, încât, pe drept cuvânt a fost denumit "trubadurul național al Aromânilor". Acesta venise la București înainte de Răsboiul Independenței și ținuse un restaurant unde, pe lângă fruntași Macedo-Români, îl mai frecventau și unii literați sau scriitori ai epocii, printre care și Eminescu. Era timpul când se dospea ideea națională și se zămislea unitatea sufletească a Românilor de pretutindeni. Aci, se strângeau acei care redactau revista "MACEDONIA", la care colabora și Costa Belimace. Acesta, antrenat de lupta națională, s'a întors în Macedonia, spre a participa la acțiunile de la fața locului.

Am amintit de toate acestea spre a vedea că puternicile tradiții familiare nu-l lăsau pe Doru să uite pe Românii rămași în Pind și Macedonia. O profundă dragoste îl lega de acești Români, văzuți mai mult printr'o prizmă romantică, inerentă îndepărtării, și o copleșitoare nostalgie îl mistuia pentru locurile de origine ale părinților și străbunilor săi.

... .

Prima amintire directă, mai vie, despre Doru o am de acum trei decenii, din iarna anului 1932. Activând pe teren într'un moment când Mișcarea a început să răsbească și în Capitală, Doru a simțit nevoia unei călăuze pentru legionari, în vederea educării și organizării. În acest scop întocmise un fel de îndreptar al cărui titlu exact nu mi-l amintesc acum, și îl dăduse și la alți camarazi, înainte de a-l fi văzut Căpitanul. Sesizat de acest fapt, Căpitanul, l'a chemat la sediu, care pe atunci era pe strada Aurel Vlaicu. Parcă îl văd și acum pe Doru când a venit la sediu: sfios ca o fecioară, îmbujorat la față și cu un surîs ce radia numai bunătate. Era atâta armonie în făptura sa încât părea o statuie desprinsă dintr'o palestră antică, dacă nu chiar imaginea lui Adonis.

Când însă, s'a prezentat Căpitanul, luând poziția de drepți și raportând cu vocea lui armonioasă nuanțat baritonală, mi s'a părut un arhanghel! Căpitanul l'a primit surâzând. Părea încântat de ținuta lui luminoasă. Tabloul însă, devenea cu adevărat fermecător dacă cineva contempla ansamblul acestei "dări a raportului": siluieta impecabilă a Căpitanului care îl primea și ținuta tot atât de impecabilă a Legionarului ce-l dădea. Simțeai o adevărată plăcere estetică, contemplându-l. Un scluptor sau un pictor de talent, ar fi avut un excepțional model de armonie expresivă, pentru un tablou clasic.

După luarea "repausului", Căpitanul a abordat problema "Călăuzei"...cu franchețǎ dar și cu delicatețǎ. Se vedea grijea lui de a nu descuraja spiritul de inițiativă("floarea ce trebuie să o poarte la butonieră orice legionar"), dar și imperioasa necesitate de a încadra orice inițiativă în planul general, cunoscut de cel care are răspunderea conducerii. Pe această temă s'au făcut mai multe observații. Una însă a fost subliniată în mod deosebit, fiindcă în "călăuza" lui Doru, scrisă cu mult avânt tineresc și spirit mușchetăresc, se strecuraseră unele expresii, care puteau fi speculate de adversarii incorecți sau de poliție. "Când vorbiți și mai ales când scrieți - a recomandat Căpitanul - să vă considerați ca pe câmpul de luptă și să judecați ce puncte vulnerabile oferiți adversarului prin afirmațiile voastre". În concluzie, Căpitanul a ordonat retragerea imediată a "călăuzei".(+)

Doru se făcuse la față roșu-purpuriu. Dar nu de mânie că i s'au făcut observații; ci de rușine că a putut face asemenea greșeli. Și totuși, fața lui rămasă senină și surâzătoare, par'că radia mai multă bucurie. Să se fi inspirat de aci Căpitanul când mai târziu va scrie că "legionarul primește cu bucurie orice observație sau pedeapsă..."? Această seninătate caracteristică ce reflecta un remarcabil echilibru interior și un inepuizabil optimism, o va păstra Doru în toate încercările grele ce i le va presăra în cale Destinul său. S'ar putea spune că a fost"existențialist" în cel mai nobil sens al cuvântului.

Întâmplarea cu "călăuza" lui Doru a avut totuși un efect imediat și de mare importanță pentru Mișcare: Căpitanul, care de mult proectase și reflectase la scrierea unui îndreptar de organizare pentru legionari, văzând că necesitatea se face din ce în ce mai simțită - inițiativa lui Doru era încă o dovadă în plus - s'a apucat imediat să redacteze materialul strâns. Timp de două săptămâni s'a concentrat - cum avea obiceiul- numai asupra acestui lucru. Și "CARTICICA ȘEFULUI DE CUIB", lucrarea de bază a

---

(+) Nu-mi amintesc care era titlul exact. Folosesc termenul "călăuză" spre a simplifica denumirea.

MIŞCARII, pe care Nae Ionescu o asemuia pentru marea ei valoare educativă şi eficacitatea practică,cu "Exercitiile Spirituale"ale lui Ignaţiu Di Loayola, a fost elaborată. Când lucrarea a fost bătută la maşină, Căpitanul mi-a dat o copie spre a o citi şi face "observaţiile critice". Pus la punct manuscrisul, Căpitanul a însărcinat pe Părintele Ion Dumitrescu-Borşa şi pe Iancu Caranica să se ocupe cu tipărirea "Cărticicii". Operaţia nu era uşoară findcă pentru cărţi exista cenzura preventivă. Pentru eludarea acestei piedici, s'a adoptat sistemul "periodicului" pentru care nu exista cenzură preventivă: "CARTICICA ŞEFULUI DE CUIB" s'a tipărit pentru prima dată,ca periodic în mai multe numere succesive. Ca loc de redacţie s'a indicat Strada Sfântul Ion Nou 3 bis din Bucureşti, unde locuiam împreună cu Iancu şi unde el avea şi biroul comercial. Tot aci, am avut ceva mai târziu, şi redacţia periodicului "ARMATOLII".

Intr'o zi ne-a vizitat Doru. Primise numerile cu "Cărticica" şi a venit la"redacţie" să ne vază. Faţa-i radia de bucurie.Ne-a mărturisit: "Am citit cu nesăţ "CARTICICA SEFULUI DE CUIB".E ceva măreţ, nemai pomenit. Acum îmi dau mai bine seamă cât de copilăroasă a fost încercarea mea"! Şi Doru surâdea satisfăcut,aş spune fericit.

... = ...

După cazul Duca, am avut prilejul să cunosc mai de aproape atât pe Niki cât şi pe Doru. Imediat ce am ieşit de la Jilava,unde am stat închis mai bine de două luni, am început să mă ocup de procesul lor. Aveam toată libertatea fiindcă pe timpul când eram încarcerat la Jilava, fusesem concediat din slujba ce o aveam la Stat (eram şef de serviciu la o Administraţie Financiară din Capitală). Afară, atmosfera era încă apăsătoare. Primul avocat căruia m'am adresat a fost Constantin Henţescu, un Român inimos,care ne apărase cu câţiva ani în urmă, într'un proces pe chestia colonistilor. Ne cunoştea de atunci şi acceptă cu dragă inimă să fie avocatul lui Iancu şi a camarazilor săi. Mai mult: se oferise să vorbească şi cu alţi avocaţi, prieteni sau colegi din barou.Şi,mi se pare că prin el a venit şi Av.Cioc, deputat "georgist" adică din gruparea politică a lui George Brătianu. Mai târziu,când atmosfera s'a mai desgheţat, au mai venit şi alţii. În calitate de rudă a lui Iancu, care se ocupă de proces, am putut să-i văd pe "Nicadori" înainte de proces. Aşteptau ziua procesului ca ziua "Nunţii lor". Cântecul "O ceată de ciocoi străini..." pe care îl făcuseră împreună, versuri şi voce, pe când zăceau în lanţuri grele, era cântat acum "din Pind şi până dincolo de Nistru". Pe lângă grijea de Căpitan, preocuparea personală principală a lui Iancu şi Doru era să schimbe calificarea de "complici" cum erau

trecuţi în ordonanţa de dare în judecată cu aceea de "făptaşi", spre a primi aceiaşi pedeapsă maximă, ca şi Niki! Această volup_ tate de ispăşire părea curioasă dacă nu chiar stranie pentru men_ talitatea curentă. Ultima lor dorinţă la încheierea desbaterilor a fost în acest sens: "Împreună am plecat hotărîţi să murim,împre_ ună vrem să vieţuim în bezna ocnei! Nu ne despărţiţi, fiindcă noi ne-am legat toţi trei să mergem uniţi pe drumul jertfei totale, pe drumul care trece peste viaţă şi peste noapte!"

Multe declaraţii şi pledoarii frumoase s'au rostit la acest memorabil proces al "Gărzii de Fier". Imaginea nevinovăţiei sub_ stanţiale însă mi se pare că a sugerat-o mai bine, figura senină de arhanghel al lui Doru, care lumina înseninând "boxa" principa_ lilor acuzaţi. Impresionantă era această sinteză "nicadorică"! Privirile de jar (fulgerătoare) ale lui Niki, ţâşnite de sub sprân_ cene frumos arcuite, faţa volitivă a lui Iancu străjuită de o frun_ te boltită de cărturar, ar fi rămas unilaterale dacă nu erau nuan_ ţate de seninătatea echilibrată dar sfioasă a lui Doru. Numai aşa se completau toate atributele arhangheleşti: o hotărîre năprasnică, dreaptă judecată şi seninătate serafică. Tabloul era impresionant în asamblul lui. Din acest cadru simpatia radiată de Doru era cu_ ceritoare nu numai pentru simpatizanţii legionarilor, dar şi pen_ tru cei mai înverşunaţi adversari de bună credinţă. Ea risipea di_ zolvând toate culorile întunecate cu care anumita presă zugrăvea pe "fioroşii criminali gardişti". Seninătatea era caracteristica lui Doru care fascina mai mult.

... = ...

Şi totuşi, a fost un moment când am văzut faţa lui întune_ cându-se. După terminarea procesului, încheiat pentru ei cu muncă silnică pe viaţă, au fost readuşi la fortul Jilava. Urma să fie transferaţi la Ocnă sau altă închisoare de ispăşire, după judeca_ rea recursului făcut la Casaţie. Avocaţii luaseră această iniţia_ tivă mai mult spre a le da un răgaz de respiraţie şi reîntremare, după torturile şi emoţiile avute, mai ales în prima perioadă.Acum accesul vizitatorilor era permis cu mai multă uşurinţă.Printre cei care veneau mai des era şi Mihail Stelescu. Pe acesta îl interesa mult chestiunea recursului şi mereu aducea vorba despre acest su_ biect. Mai târziu s'a putut vedea care îi erau intenţiile.Au fost unii camarazi, din grije să nu se ofere un prilej lui Carol şi po_ liticienilor săi să redeschidă procesul, făcând să fie admis re_ cursul, spre a-l trimite apoi la vre'o curte militară constituită de militari lipsiţi de conştiinţă şi demnitate care să judice din ordin condamnând Mişcarea şi pe Căpitan, au preconizat renunţarea la recurs. Deşi,judecată-politic,această preocupare era legitimă,

totuşi, Căpitanul a respins o asemenea soluţie. "Nicadorii",aflând de asemenea discuţii care se făceau peste capul lor, cu toate că era direct în cauză, s'au simţit puţin jigniţi.Aceasta cu atât mai mult,cu cât, grija lor principală, cum au dovedit şi la proces, a fost şi este ca nu cumva să sufere de pe urma faptei lor,Căpitanul şi Mişcarea. Într'o discuţie avută cu Căpitanul, am lămurit deplin această problemă. Părerea lui era că "procesele legionare vor avea o soluţie nu juridică, ci politică. Şi aceasta depinde de biruinţa Mişcării". Şi-a exprimat admiraţia pentru eroismul şi jertfa de sine dovedită de "Nicadori" şi a găsit legitimă amărăciunea lor. Mi-a spus să le transmit toată dragostea camaraderească.Cu aceasta, chestiunea era pe deplin lămurită. Şi totuşi, Stelescu insista a_ supra ei. Insinuările lui de la început, se transformau acum în atacuri directe. Principalul vizat era Ion Moţa, care "s'a burghe_ zit şi a devenit un paravan al ciocoilor"! Această atitudine stâr_ nea atunci, nedumerire dacă nu chiar stupoare. Dar credeam că se datoreşte unei răniri trecătoare a orgoliului acestui tânăr "coman_ dant", răsfăţat, care acum se vede ceva eclipsat de tinerii "inte_ lectuali" ce s'au încadrat în Mişcare în ultimii doi ani. Atât eu cât şi Iancu am avut rezervă faţă de Stelescu de cum l'am văzut prima dată, după ieşirea noastră de la închisoarea Văcăreşti.Poate îngâmfarea lui ornamentată cu pene muşchetăreşti irita spiritul nostru mai realist şi mai critic, deşi îi apreciam calităţile de comandă şi animator în stil romantic. Comportarea lui însă în cele două luni cât am stat la Jilava, nu numai că mi-a accentuat vechia rezervă dar m'a făcut să pun la îndoială psihologia lui de bun "co_ mabdant",dacă nu chiar buna lui credinţă: într'un moment când sute de legionari,mici şi mari, în frunte cu bătrâni venerabili ca Gene_ ralul Zizi Cantacuzino-Grănicerul, Moş Hristache Solomon,etc.,dor_ miau de la arestare, pe scândura goală, înveliţi doar numai cu pal_ toanele, Stelescu fusese adus cu plapome luxoase şi perne de puf! Mai mult: se plimba în pijamale brodate în "brandenburguri",etalân_ du-şi vanitatea, fără a-şi da seamă de impresia proastă ce o făcea printre camarazii aflaţi în mizerie. Când Stelescu a început să fa_ că insinuările de care am amintit, am împărtăşit lui Iancu,Niki şi Doru aceste impresii. Îmi dădeam seamă că pentru Doru aprecierile mele erau turburătoare. El ţinea la "Mişu" cu care luptase alături în atâtea împrejurări. Şi nu-mi puteam explica cum un om care per_ sonifica modestia, curăţenia sufletească, decenţa şi bunul simţ, putea să fie legat de cineva care era îngâmfat, insolent, lipsit de bun simţ şi incorect. Poate funcţiona şi aci legea compensaţii; sau poate era încă o manifestare a absolutei lui curăţenii sufle_ teşti care nu putea concepe răul la altul mai ales dacă acesta era un camarad.

Stelescu şi-a dat seamă că insinuările făcute n'au avut efectul scontat şi acest lucru se vede că îi încurca socotelile, mai ales dacă el pusese mare preţ în captarea nemulţumirii Nicadorilor pentru uneltirile ce le clocea. Probabil a atribuit acest fapt şi influienţei mele asupra Nicadorilor fiindcă observase că ei ţin la mine şi au multă încredere. Deaceea, cu toată rezerva sau mai bine zis răceala ce i-o manifestam, totuşi, m'a rugat să ne întâlnim ca să discutăm mai în linişte asupra treburilor din Mişcare, fiindcă ar avea multe de spus. În acest scop mi-a dat adresa casei unde locuia. Le-am vorbit Nicadorilor de această invitaţie specială precum şi de intenţia de a nu-i da curs. Ei însă, şi cu deosebire Iancu au insistat să merg spre a vedea ce vrea să-mi spună. Ca urmare, m'am întâlnit cu Stelescu. După câte îmi amintesc, pe atunci locuia spre Dealul Spirei, în apropriere de Calea 13 Septembrie.

Stelescu m'a primit cu o efuziune prefăcută care ducea mai mult a linguşială. În esenţă mi-a spus: că Mişcarea se ciocoieşte cu venirea unor elemente ca Cantacuzini etc., cărora oameni ca Moţa Clime, etc. etc. le servesc de paravan, nescotind pe "vechii luptători"...Toţi cei care am sacrificat pentru această Mişcare nu putem permite acest lucru. Trebuie să-l avertizăm pe Căpitan, punând piciorul în prag, cu hotărîre! Pe voi Macedonenii, vă ascultă Căpitanul. Puneţi-i problema. Altfel, jertfa lui Iancu, Niki şi Doru va fi zadarnică.... Încă de pe acum vor să se scape de ei, făcându-i să renunţe la recurs spre a-i înmormânta pentru totdeauna de vii!

În tot timpul conversaţiei m'am mărginit mai mult să-l ascult. La sfârşit i-am spus: dacă el are încredere în Căpitan, toate temerile devin nefundate. Problema afluxului de elemente oportuniste sau neverificate, care ar putea altera climatul moral al Mişcării rămâne. Dar mai mult ca oricare de acest lucru este convins Căpitanul.

Impresia căpătată a fost că Stelescu nu era preocupat de problema în sine, ci de posibilităţile de a o specula. M'am mirat dece n'a pus şi problema "Grecoteilor" în Mişcare, la care Macedonenii erau foarte sensibili. Ulterior am aflat, chiar de la Căpitan, că şi Stelescu era o prăsilă de grecoteiu... Legăturile cu Gheorghiadis, etc. constatate mai târziu nu erau întâmplătoare.

De această convorbire cu Stelescu i-am raportat şi Căpitanului, asigurându-l totodată că Nicadorii sunt puşi în gardă faţă de insinuările lui. Când am fost la Jilava, le-am arătat pe larg Nicadorilor cum a decurs conversaţia şi care sunt impresiile mele. Adresându-mă lui Doru i-am spus: "Mişu al tău nu prea miroase bine"!! Nu ştiu cum au fost rostite aceste cuvinte că Doru s'a înroşit şi apoi s'a întunecat ca un soare intrat în eclipsă. Trăsăturile fine s'au diformat în încordarea muşchilor. Scrâşnind din dinţi a spus mai mult ca pentru sine: să mai aşteptăm, vom vedea!..Apoi, iar s'a

înseninat Doru, aşa cum devine strălucitor soarele când iese din eclipsă. Dar a urmat cazul de la Budachi, Râmnicul Vâlcea, Craiova şi în sfârşit, jiuriul de onoare care a stabilit trădarea lu Ste_lescu. Şi Doru atît de senin din fire se întuneca oridecâteori ve_nea în discuţie acest caz ruşinos pentru Mişcare. În asemenea mo_mente simţea mai mult lipsa de libertate. Cred că nu şi-a găsit liniştea şi seninătatea deplină decât atunci când Decemvirii au pedepsit trădarea şi au spălat ruşinea.

Desigur, în lunile cât au mai stat la Jilava, până la res_pingerea recursului, au fost şi clipe senine pentru Nicadori. In afară de bucuria ce o simţiau când aflau de creşterea curentului pentru Mişcare, mai erau evocarea amintirilor din trecut. Luptele din Macedonia îl interesau în mod deosebit pe Doru. Pentru el ca_re crescuse în Ţară, evocarea evenimentelor împletite cu viaţa caracteristică din Pind şi Macedonia, trezea imagini şi mai roman_tice. Şi adesea exclama: "Când vom fi liberi, primul lucru ce vom face, va fi o excursie în Pind şi Macedonia. Doresc fierbinte să cunosc plaiurile unde au trăit şi trăiesc ai noştri luptând din greu, cu atâtea adversităţi! Neapărat mergem!! - îtâream ceilalţi."

Aceste angajamente, care păreau atunci spuse mai mult de cir_cumstanţă, mi s'au părut pline de semnificaţie mai târziu......

Puţin timp după ce guvernul lui Carol-Lupescu-Călinescu a dat cunoscutul comunicat referitor la asasinarea Căpitanului, Nica_dorilor şi Decemvirilor care "încercaseră să fugă de sub escortă", au început să circule o serie de svonuri în legătură cu pretinsa lor evadare. De la început n'am crezut în aceste svonuri pe care le consideram diversiuni de ale Poliţiei pentru derutarea Legiona_rilor, cu scopul de a-i face ezitanţi în pornirea lor de răsbunare. Şi totuşi, erau unele ştiri sau fapte, care, puse în circulaţie între ele, începeau să trezească îndoieli. Trebuie să fi fost bine calculate şi strecurate de Siguranţă. Câteodată coincidenţa le dă_dea o verosimilitate impresionantă. Astfel, într'o zi, a apărut în ziarul "Universul" o ştire provenită de la Giurgiu, în care se scria că "în noaptea precedentă, o barcă cu mai multe persoane s'a desprins de ţărmul românesc, îndreptându-se spre cel bulgăresc. Cu toate somaţiile şi împuşcăturile sentinelei, barca şi-a continuat drumul, pierzându-se în întunericul nopţii". Câtva timp mai târziu, un ziar bulgăresc de la Sofia publica o pretinsă convorbire avută de un corespondent al său cu Căpitanul. A urmat apoi, o scrisoare de la sora Mamei lui Doru, ce locuia la Bitolia(Jugoslavia), în care se scria că s'a prezentat la dânşii cineva(un Albanez din Bucureşti pe nume Tabacu mi se pare), ca din partea lui Doru, şi a întrebat dacă l'ar putea găzdui pe Doru cu unii camarazi de ai lui. Cam tot în acele zile, soţia Căpitanului, primise, pe adresa de la Huşi

o telegramă de condoleanțe trimisă de la Berat (Albania) și semnată "Bibi" un nume familiar pe care Căpitanul îl dădea soției sale în intimitate. Nu știam ce să cred. Eu am avut la Salonic un coleg de școală care se chema Bibi. Dar pe acesta îl știam la Nevesca (Grecia),unde funcționa ca învățător. Întreg acest lanț de știri și coincidențe a convins atât de mult pe familiile Căpitanului și ale Nicadorilor că "ai lor trăiesc",încât, în toiul prigoanei (mi se pare că era imediat după explozia de pe Căpitan Oarcă) Doamna Codreanu a cerut să mă va vază. Vroia să-mi spună amănunte în legătură cu telegrama primită și să mă roage să trimitem pe cineva în Albania. În acest scop, ne-am dus împreună la un Român macedonean, originar din Albania, spre a-i arăta cazul și a-l ruga să meargă până la Berat. El făcea pe atunci politică liberală cu Gheorghe Brătianu și ca atare, avea posibilități să obțină pașaport în regulă. Ne-a promis că se va strădui în acest sens.

Între timp prigoana accentuându-se, prin introducerea "Legii Domiciliului",m'am decis să merg personal să verific cazul în Albania.Consideram acest lucru cu atât mai necesar, cu cât presupuneam că din moment ce Căpitanul, în cazul că triește, are motive să nu facă pentru moment, cunoscut acest lucru, cu atât mai mult va evita să se arăte cuiva pe care nu-l cunoaște, indiferent de semnele de recunoaștere ce i-am fi dat noi. Cu ajutorul lui Costache Tega (un legionar de mare credință, care a adus importante servicii comandamentului în timpul marei prigoane, mort recent în mod tragic într'o închisoare Reperistă), m'am deplasat la Constanța, unde el vorbise cu cineva de la o agenție de vapoare(un macedonean) pentru o îmbarcare clandestină pe un vapor care făcea scală și într'un port albanez. Am fost găzduit la o familie macedoneană puțin bănuită, unde așteptam momentul îmbarcării.Pretutindeni vigilența poliției devenea tot mai mare. De la fereastră vedeam Marea Neagră, cu răsăriturile și amurgurile ei atât de splendide și în zilele senine de Iarnă! Nicicând nu am simțit mai obsedantă prezența Căpitanului,Nicadorilor și a Decemvirilor.Parcă îl vedeam aevea pe Doru cu ani în urmă la Jilava, spunând: "Când vom fi liberi, primul lucru ce vom face va fi o excursie în Pind și Macedonia"...Și acum venise timpul să-și realizeze această fierbinte dorință. Parcă îi văd cum se pregătesc așteptând Primăvara să pornească spre munte în frunte cu Căpitanul, călăuziți de vre' o ceată de "gioñi picurari",cântând stihurile populare de Primăvară,"giucândalui":

Ghine nă viñe aruslu Maiu
Lilicia di pri plaiu!
Aidi s'mușata Primuveară
Voi gioñi Armătuladzi!

S'easă Armânli 'nsus tu munţi
Lilicia di pri plaiu!
Aide s'muşatili di Armâne
Vre gioni Armătuladzi!
S'easă cupiili(turmele)di oi
Cu cloputli di asimi(argint)
Lilicia di pri plaiu!......

Şi aşa îi văd urcând pe plaiurile Muntelui Peristeri,poposind la Mulovişte "'nghios tu păzi, tu muşatili livăzi", comuna de unde se trage familia Belimacelor, punând miei la figare haiduceşte. Apoi,mergând mai departe şi poposind, rând pe rând la Gopeşi,Nijo_ pole, Magarova şi Târnova unde acum aproape un secol,inimosul Aro_ mân Dimitrie Atanasescu a deschis prima şcoală românească din Ma_ cedonia. Şi după ce vor vizita ţinuturile încântătoare ale lacului Ohrida şi Prespa, copleşite de atâtea amintiri istorice (prin aces te părţi au fost pomeniţi pentru prima dată Vlahii în istorie) vor trece prin Corceauă (Coriţa) şi se vor duce să se roage pe ruinile Moscopolei, metropolă aromânismului, supranumită şi "Noua Atenă"de la începutul erii moderne. Câte emoţii pentru ei! După ce vor vizi ta comuna lui Pihu,ŞIPSCA, altă dată tot atât de măreaţă ca Mosco_ polea, cum arată vastele ruine, se vor revărsa în câmpia Muzacheii cu o mulţime de aşezări româneşti, făcând un ocol pe la Berat,Elba san,Tirana,Duraţu,Kavaia,Fieri şi Avlona(Valona) pe unde prin tra_ diţie de veacuri, Aromânii îşi aşteaptă salvarea lor etnică.Pe aria acestui ţinut s'a zămislit cu două secole A.C., primul chiag al Ro_ manităţii Balcalcanice. Pe valea râului Băiasa(Voiusa),vor porni apoi în sus spre izvoarele aflate(ţâşnite)pe versantele apusene ale masivului pindean, după ce vor fi poposit mai întâiu la Ianina(mare oraş de cultură,altă dată, aproape complect românesc),unde vestiţii Căpitani de Armatoli Blahava, Caciandoni şi alţi luptători pentru libertate, chinuiţi de tiranul Ali Paşea din Tebelen, şi-au găsit moarte de martiri. Sus pe înălţimile Pindului, în "Terra Vlachorum", cum o numesc vechile cronici, de unde pornesc în toate direcţiile izvoarele de ape şi de energie armânească, vor avea ei întreaga des fătare sufletească. În aceste ţinuturi inaccesibile şi pitoreşti, consacrate în antichitate lui Apolo şi Muzelor, această ramură ro_ mânească - scrie Căpitanul - de mii de ani singură, izolată în mun ţii ei, îşi apără cu arma în mână, limba, naţionalitatea şi liber_ tatea"(P.L.,p.362). Fiecare vale, plaiu sau vârf de munte amintesc episoade ale unor lupte de veacuri. Cânticele populare exaltă pe eroii acestor lupte. După popasurile făcute în pitoreştile comune din Munţii Pindului: Băiasa, Aminciu(Meţova),Perivoli, Avdela, Sa_ marina, Furca, Smixi, Turia, Ameru, Grebena,etc.etc.,vor coborî

spre mânoasa Tessalie prima înjghebare politică românească care secole dearândul, s'a numit "Vlahia Mare". Faimoasele mănăstiri de la Meteora, unde sunt dosite atâtea documente importante pentru istoria Aromânilor, Lăsun(Elasona),Tricol,Cardiţa,Velestin (patria natală a Vlahului Riga, promotorul revoluţiilor naţionale ale popoarelor balcanice), Lamia, Farsala(unde Cesar a învins pe Pompeiu), Larisa(unde se puneau la cale răscoalele Aromânilor împotriva Bizanţului),etc...,toate sunt locuri care evoacă trecutul nostru îndepărtat. Apoi,de aci, pe valea Salumbriei(Peneios), trecând prin faimoasa trecătoare Tempe care desparte Olimpul de muntele Kisavu, se iese în Macedonia, la Caterina şi Chitru(vechia Pydna,unde Consulul roman Paulus Emilius a învins,în Iunie 168 A.C.,într'o memorabilă bătălie, pe ultimul rege al Macedoniei, supunând Perseu, extinzând stăpânirea Romei şi asupra acestei Ţări glorioase. Cât de transportat trebui să fie Căpitanul care este un pasionat de bătăliele istorice, studiind terenul unde s'a desfăşurat această luptă istorică! Parcă îl văd transfigurat cum caută lămuriri în "călăuza istorică". După contemplarea luptelor istorice de la câmpie o iau iar spre munte, de data aceasta,căţărându-se pe pieptul faimosului Olimp, unde în antichitate locuiau Zeii şi acum se găsesc aşezate ca o salbă mai multe comuni armâneşti, în frunte cu Vlaho-Livade, locul de naştere al faimosului Căpitan Gheorghe Iordache-Olimpiotul. Aci, era un alt mare cuib al Armatolilor. Cum se laudă în stihuri populare Bătrânul Olimp:

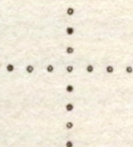
"Eu am patruzecişidouă de vârfuri
Cu patruzecişidouă de fântâni
Fiecare vârf şi flamura
Fiecare ram şi haiducul...."

Din vârful Olimpului, ei vor putea îmbrăţişa zările în toate direcţiile până unde se întinde Armânamea. De aci, vor coborî apoi pe versantul care se ramifică spre Muntele Vermion, locuit înainte de venirea de la Nord a vechilor Ellini, de Tribul Trac al Brigilor, la a cărui poale, legendarul rege Midas îşi făcuse faimoasele lui grădini, cam pe la locul unde astăzi se găseşte oraşul Verria, patria natală a lui Iancu, Sterie Ciumeti,etc. După Doru, acum e rândul lui Iancu să facă de gazdă. Popasul va fi mai lung căci, pe lângă Verria, vor mai trebuì să viziteze şi comunile de la munte,Dolīani,Xirolivad,Selia de Jos şi cea de Sus. Şi poate de acolo să meargă spre satele fărşeroteşti Paticina,Fetiţa,Cândrova,Gramaticova şi chiar mai departe spre comunile Neveasta(Nevesca),Vlaho-Clisura,Vlaho-Blaţa, Hrupişte şi Gramoste,pe vremuri, înainte de distrugerea ei, mare izvor de viaţă armânească.La întoarcere, trecând prin Vodena(Edesa) şi Pella, vechile Capitale ale regelui Filip şi Alexandru cel Mare, vor face un ocol prin

satele Românilor megleniți,Nânta, Cupa, Zina,etc. triste și despopulate, după strămutarea celor de religie islamică,în Asia Mică și emigrarea multor familii creștine în Cadrilater(Dobrogea de Sud), vor urca muntele Ianița, spre a vizita prospera comună Livezi,întemeiată de Aromânii grămosteni,după plecarea lor din Gramoste.Reveniți la Verria, după un popas de odihnă și pregătire,vor porni pe drumul spre părțile orientale ale Macedoniei,până în Tracia.Se vor opri la Salonic, ca să vadă Școala Superioară de Comerț a României, adevărată pipinieră nu numai de negustori,dar și de luptători pentru cauza națională; să viziteze vechiul oraș cu bisericile lui renumite prin stilul lor specific. Al doilea mare popas îl vor face la Muntele Athos, unde atâtea hrisoave amintesc de dărnicia românească. După aceea se vor duce la Filippi,în ținutul unde a prosperat o altă colonie romană și unde la anul 42 A.C., Antoniu și Octavian au învins pe Brutus și Cassius; iar de acolo la Cypsela, în Tracia unde s'a produs incidentul între celnicii Armâni,frații Petru și Asan și un sfetnic al împăratului bizantin, care a declanșat revolta Românilor din Hemus și eruperea lor în istoria universală, prin creiarea imperiului cunoscut sub numele de "Imperiul Vlaho-Bulgar". Toți munții, toate dealurile și văile din Tracia și Moesia amintesc de înverșunarea luptelor purtate două veacuri și mai bine. Căpitanul, Nicadorii și Decemvirii vor retrăi la fața locului, între acest lanț de evenimente istorice ale Românilor Sud-Dunăreni și eu, urmărindu-le itinerariul închipuit,mă consumam în înfrigurarea de a-i întâlni cât mai repede și a-i însoți....

Această speranță însă s'a sulberat când, după mai multe și înfrigurate tribulațiuni, cel care trebuia să ne înlesnească plecarea ne-a comunicat că din cauza pazei excesive din ultimul timp, orice îmbarcare clandestină a devenit imposibilă și că el nu-și poate lua nici o răspundere. Mai târziu s'a dovedit că toate zvonurile în legătură cu trecerea Căpitanului în Bulgaria și Jugoslavia au fost ticluite de Siguranță, afară de telegrama de condoleanțe venită din Albania(Berat) și semnată "Bibi". Din cele ce-mi spunea persoana cu care vorbisem să meargă în Albania spre a verifica pe teren, rezultă, că mergând mai târziu acolo, a găsit pe Bibi, un român care fusese student la Iași și care, când, a citit în ziare de asasinarea Căpitanului, a trimis o telegramă de condoleanțe pe adresa de la Huși, singura adresă ce își amintea. Tot itinerariul descris, cu atâtea incoerențe (cum ar fi întreprins Căpitanul, care avea interes să nu se știe de evadare, o excursie cu un grup atât de mare, parcurgând atâtea Țări cu guverne ostile?) era produsul unei fantezii stimulate de știri false și poate amplificate de năzuința mea de evadare. Și totuși,imaginea Căpitanului,

a Nicadorilor şi a Decemvirilor şi cu deosebire a lui Doru au fost atât de vie încât, aş considera ca incomplecte amintirile despre ei, dacă n'aş mensiona şi peripeţiile acestei imaginare excursii. Poate se verifică în acest caz credinţa populară adânc înrădăci_ nată la noi, după care sufletul morţilor, înainte de aşi luà zbo rul spre cer, timp de 4o de zile, colindă prin toate locurile ce le-au fost dragi. Căci - cum scrie Căpitanul - Neamul este o enti tate care îşi prelungeşte viaţa şi dincolo de pământ"...Când Doru, în conversaţiile de la Jilava, sublinia surâzând că atunci "când vom fi liberi, primul lucru ce vom face va fi o excursie în Pind şi Macedonia", nu se gândea oare şi la o altfel de eliberare de cât o eliberare a sufletului din strânsoarea efemerei haine car_ nale ce o constituie corpul? Obsesia avută cu itinerarariul excur_ siei descrise, nu era o invitaţie venită de dincolo de mormânt pentru respectarea promisiunii făcute? Oricum, fără această ex_ cursie fie şi imaginară, imaginea lui Doru n'ar fi fost complectă. Căci, aceasta era marea lui dorinţă neîmplinită în scurta-i tre_ cere pe acest pământ rătăcitor !

CU DECEMVIRII LA "VACAREŞTI"

Împrejurarea care mi-a oferit prilejul să cunosc pe toţi Decemvirii la un loc, a fost cu totul neobişnuită. Impreună cu Grigore Pihu, trebuia să executăm o vechie pedeapsă cu închisoare. În vara anului 1930, fusesem condamnaţi împreună cu Iancu Caranica, Gheorghe Ghiţia, Sterie Ficata, Stamuli Mamali şi Anton Ciumeti la câte 15 zile închisoare pentru apologia crimei. Făcusem un manifest de solidarizare cu gestul lui Gheorghe Beza, care atentase la viaţa subsecretarului de stat Anghelescu zis şi Anghelof, care, din considerente electorale, proteja pe Bulgari şi prigonea pe colonişti, cu deosebire cei Macedoneni, stabiliţi în Dobrogea de Sud(Cadrilater).

Procurorul declarase apel pentru majorarea pedepsei. Într'adevăr manifestul răspândit de noi viola în plin legea excepţională făcută de Mârzescu. Începea cam aşa: "Cuvântul nostru se îndreaptă către inimele şi conştiilţele româneşti în aceste clipe când străinii şi înstrăinaţii de neam, cei laşi la gândire şi mici la suflet, nu vor să vadă în gestul studentului Beza decât o crimă de rând pe care o trâmbiţiază tendenţios..... Studentul Beza a lovit şi acest mare gest naţional nu poate să dea decât o primă satisfacţie conştiinţei naţionale ultragiate".......

Desigur, când am redactat acest manifest clocotea încă exuberanţa tinereţii. Dar, n'a lipsit nici calculul: vroiam să dăm cât mai mare amploare unui proces de care dependea însăşi soarta coloniştilor din Cadrilater. Şi nu se poate spune că acest scop n'a fost atins în plin. Arestarea noastră şi judecarea în stare de arest, cu zeci de avocaţi înscrişi pentru apărare, cu manifestaţii studenţeşti în Bucureşti şi agitaţii printre colonişti în Cadrilater, a creiat o atmosferă de luptă entuziastă menită să servească de introducere la procesul principal de la Curtea cu juraţi ce va judeca pe atentator.

Pentru menţinerea agitaţiei s'a făcut şi din partea noastră apel. Avocaţii însă se mai gândeau să obţină reducerea pedepsei, la amendă, pentru ca cei suspendaţi din serviciile publice să poată fi reprimiţi. Pe vremea aceea era o mare problemă ca cineva să nu aibă "cazierul mânjit" cu o pedeapsă de închisoare. Din cauza aceasta, vreme de şase ani, procesul a suferit amânări, apeluri şi recursuri, până când casat, a venit spre rejudecare din nou la o Curte de apel. Celor care au fost prezenţi personal la rejudecare li s'a redus pedeapsa la o simplă amendă. Eu şi Pihu, care am fost absenţi, ni s'a menţinut pedeapsa cu închisoare, rămânând astfel, definitiv condamnaţi.

Problema care era de rezolvat acum era: cum să executăm pedeapsa fără a lua cunoștință autoritățile unde prestam serviciu, în speță Ministerul de Finanțe și Banca Națională. Trebuia neapărat să o rezolvăm înainte ca actele de urmărire să ajungă la circumscripțiile de poliție de care depindeam.

Ne hotărîsem să o facem închisoarea în timpul verii când se acordă concediile de odihnă la care suntem îndreptățiți. Și așa am procedat: pe la jumătatea lunei Iulie 1936, ne-am prezentat împreună cu Pihu la Procurorul de serviciu de la Palatul de Justiție din București și, după ce i-am arătat cazul, am cerut să ni se facă formele pentru executarea pedepsei. Procurorul părea mirat de această neobișnuită promteță de a face închisoare, dar n'a căutat să afle cauza ei. A dat dispoziție grefierului să caute actele și ne-a spus să ne prezentăm a doua zi pentru facerea formelor de încarcerare. Dar tocmai a doua zi se întâmplase să fie pedepsit Stelescu. Decemvirii, după ce terminaseră operația, s'au prezentat la Procuror să-și primească pedeapsa.

Palatul de Justiție acum, era în plină fierbere. Coloane de jandarmi care făceau de pază, cârduri de agenți, mai mult sau mai puțin secreți, ce iscodeau la dreapta și la stânga, avocați grăbiți, reporteri de ziare trepidanți și mulțimea de curioși, toate acestea creiau o atmosferă de excepțională agitație.

O prezentare a noastră la Procuror, așa cum s'a stabilit în ajun, ar fi dat în mod sigur, naștere la o confuzie. Exista riscul de a apărea în presă că suntem implicați și în acest caz. S'ar fi avut un efect diametral opus de cel urmărit, adică maximum de publicitate în loc de desăvârșită discreție. Deaceea, am amânat prezentarea pentru câteva zile până când se limpezesc lucrurile. Și apoi, nici nu știam ce măsuri va lua Guvernul după acest caz. Putea să-l ia ca pretext pentru o nouă prigoană. Am considerat că este mai bine să rămânem liberi pentru orice eventualitate.

După câteva zile, când ne-am prezentat, grefierul ne-a spus că, văzând că nu ne-am dus, cum a fost vorba, a dat cursul normal hârtiilor, trimițându-le la Prefectura Capitalei. Problema devenea delicată. Afacerea intra acum în mâna "copoilor". În sfârșit, cu intervenția lui Ion Foti, care avea unele cunoștințe la Prefectura Capitalei, s'au găsit la timp actele de urmărire și agentul care să ne conducă la închisoarea "Văcărești", cât mai repede! Pentru această mare favoare, l'am cinstit și noi după obiceiul pământului. Noblesse oblige!

La Văcărești, directorul închisorii Gorăscu pe care îl cunoscusem cu șase ani în urmă, fusese schimbat. În schimb personalul de la cancelarie rămăsese cam acelaș. Și-au recunoscut vehii clienți. Dar atitudinea lor nu mai era curtenitoare ca atunci, când

eram deţinuţi în "prevenţie", cu vizite ce nu mai conteneau şi manifestaţii de simpatii din toate părţile. Acum, situaţia de "condamnaţi definitiv" impunea rezerva cuvenită. Începea să se simtă oarecum alterarea situaţiei noastre civile.

Prima operaţie a fost tunsoarea numărul 1. Am fost duşi la "frizeria" închisorii care era lângă baie. Printre clienţii care aşteptau pe acolo era şi faimosul bandit poreclit "Tata Moşu". Discuta aprins cu alţi deţinuţi cazul"Stelescu" şi toţi aprobau "pedepsirea Trădătorului"! Este interesant de remarcat că chiar în lumea aceasta pierdută, cinică şi cu simţul moral comlect atrofiat în practicarea fărădelegilor, singurul sentiment care rămânea viu era repulsia pentru "trădare şi trădător". "Tata Moşu" a cărui gură lipsită de dinţi măcina o dialectică îndrăcită pentru a înfiera pe "trădător când vroia să sublinieze ceva, îşi scutura lanţurile de la picioare, făcând o gălăgie asurzitoare. Din aceste discuţii, am înţeles că Decemvirii erau aduşi şi ei la Văcăreşti.

Odată "tunşi şi frizaţi",am fost duşi la "Sala de Antropometrie" spre a ni se face "fişa". Aci, ne-au pus câte un număr pe piept şi ne-au fotografiat "din faţă şi din profil". Eu am început să mă distrez de toată această "toaletă" sau mai bine zis făceam haz de necaz. Pihu însă, fire mai impulsivă, suporta greu aceste "formalităţi". Se reţinea din răsputeri să nu izbucnească,bumbănind şi strivind din când,în când, printre dinţi,cuvântul"Canalii"! Oricum,tunsoarea numărul unu putea fi considerată ca un bine pentru începutul nostru de chelie!

În sfârşit, am fost repartizaţi la celulele din fundul curţii, unde cu şase ani în urmă am stat apropae două luni cu Căpitanul şi ceilalţi camarazi. Nespus de mare ne-a fost surpriza şi bucuria când aici am dat de Decemviri! Întâlnirea a fost pe cât de neaşteptată pe atât de emoţionantă. Dintre dânşii nu cunoşteam decât pe Bozântan şi Caratanase. Făcusem cunoştinţă trecătoare în tabăra de muncă de la "Casa Verde". Dar figurile lor mi-au rămas în memorie bine conturate: Bozântan cu fruntea lui lată şi osoasă, bărbia pronunţată şi faţa-i largă, convulsivă de părea că clocotinda lui energie interioară e gata să izbucnească prin mai multe cratere; mi-a strâns mâna cu neobişnuită putere, uitându-se cu ochii lui pătrunzători, drept în ochi; Caratanase cu o fizionomie poate chiar diametral opusă cu alui Bozântan: o înfăţişare calmă şi senină,nuanţată de un surâs oarecum sceptic şi îngăduitor de dulce,cu mustăcioara pe buze de căpşune şi părul lui "pana corbului",uşor undulat, respira ceva din făptura păstorului mioritic. Dar sub acest calm, se adăpostea o rară energie, care se punea în mişcare mai ales în momentele grele. În jurul acestor doi poli, s'au polarizat "Decemvirii".

În cele 15 zile cât am stat împreună, am avut prilejul să ne cunoștem mai bine. După primele cercetări când au fost ținuți "la secret", Decemvirii aveau acum libertatea de a sta în timpul zilei împreună. La fel și noi. Așa că, după împărtășirea impresiilor "din afară" pe care le aduceam noi și din "înăuntru" ce le-au avut ei, preocuparea tuturor era dacă gestul lor personal va fi folosit ca pretext de Guvern pentru a declanșa o nouă prigoană împotriva Mișcării. Pe această preocupare se suprapunea acum o problemă de ordin extern: revoluția naționaliștilor spanioli condusă de diferiți generali în frunte cu Generalul Franco. Asasinarea tânărului idealist și naționalis Jose Antonio di Rivera, fundatorul și animatorul "Falangei" de către cei care urmăreau satanizarea Spaniei, a costituit un semnal de alarmă ce nu mai putea fi nesocotit. Revolta poporului față de această crimă politică a înlesnit acțiunea generalilor. Nu cunoșteam realitățile spaniole atunci, dar cu toții simțiam importanța că această luptă prezintă pentru Europa Creștină în general și mișcările naționaliste în special. Deaceea, citeam cu mult nesaț știrile din gazete în legătură cu mersul revoluției și încercam să desprindem sensul prin discuții și comentarii.

Cum era și firesc, preocuparea principală a Decemvirilor era procesul ce va urma. Dar, nu pentru ei personal, ci pentru Mișcare. Cu toții aveau nestrămutata convingere că își făcuseră o imperioasă datorie, în primul rând față de conștiința lor, pedepsind pe "Trădătorul care își bătuse joc de atâtea suflete tinere care au crezut în el". Țineau să precizeze că internarea în Spital a fost un truc spre a se pune la adăpost de revolta stârnită, mai ales printre camarazii săi mai apropriați. În urma calomniilor răspândite împotriva Căpitanului și a Mișcării prin foaia sa "Cruiada Românismului", subvenționată de oamenii Lupeștii, mulți din acești camarazi, în mod spontan, s'au hotărît să-l pedepsească. Chiar grupul lor (al "Decemvirilor), a rezultat din contopirea a două echipe, conduse respectiv de Caratanase și Bozântan. Au fuzionat, când au văzut că urmăresc acelaș obiectiv, spre a nu se stingheri pe teren. Recunoșteau că au călcat legea disciplinei legionare când au pornit la această acțiune fără să întrebe pe Căpitan. Dar au procedat așa fiindcă erau siguri că El nu ar fi admis o astfel de măsură. Ei însă nu mai puteau răbda! Acceptă cu seninătate orice pedeapsă din partea Căpitanului și a Mișcării. La fel și din partea Statului. Nu se sustrag de la răspundere. S'au predat tocmai, pentru a arăta motivele care i-au împins la această dureroasă operație și spre a-și ispăși pedeapsa cuvenită după legile Țării. Cam aceasta era poziția Decemvirilor exprimată în cursul convorbirilor noastre.

Intr'una din zile, ne-au cerut, mie și lui Pihu, să le arătăm fără niciun menajament și cu toată sinceritatea, cum judecăm din punct de vedere legionar, fapta lor. Problema pusă era interesantă. Dar prezenta și unele laturi foarte gingașe, dacă nu se depășea elementul emotiv dominant în acele momente. Privirea la rece se făcea absolut indispensabilă. In esență, le-am spus:

"Fiindcă mi-ați cerut să vorbesc fără menajamente și cu toată sinceritatea țin să precizez: Oricâte justificări din punct de vedere politic, național sau moral ar exista pentru pedepsirea radicală aplicată trădătorului Stelescu, totuși, nu se poate contesta că din punct de vedere strict creștin - aceasta o cunosc mai bine cei care sunt teologi - ea constituie un păcat mortal. Și legionarii, care în formația lor spirituală, au la bază dimensiunea creștină, nu pot să rămână insensibili la acest lucru. Aceasta chiar dacă există multe State de structură creștină care mențin în legislația lor pedeapsa cu moartea. Sub acest aspect, motivele de ordin național sau politic n'ar putea constitui atenuante. Singura mare atenuantă o văd în predarea voastră de a ispăși păcatul comis și în fața justiției umane. Faptul că n'a existat nici măcar urmă de intenție de sustragere de la această justiție, arată că nu este vorba de un act terorist; ci de o mărturisire activă a unei credințe, care, se înțelege, este inferioară mărturisirii pasive (non-violența), proprie adevăratei structuri creștine, dar cu mult superioară atâtor feluri de ucideri ilegale și iresponsabile, sub formele terorismului utilitarist individual, colectiv revoluționar, etc., sau cele cu acoperiri legale: plutoane de execuții, câmpuri de bătaie, etc.. Deaceea, paralel cu ispășirea materială pământească, pentru judecata de apoi, vor trebui rugăciuni continui pentru iertarea păcatului și mai ales căința creștină.

Sub raportul disciplinei legionare, insubordonarea apare evidentă. În acest caz nu se poate invoca circumstanța atenuantă atribuită Nicadorilor, care luaseră o inițiativă similară, în momente de cumplită prigoană, când o întâlnire cu Căpitanul devenise aproape imposibilă. Evitarea aducerii la cunoștința Căpitanului hotărîrea de a pedepsi pe Trădător, de teamă că el nu o va aproba, agravează și mai mult actul de indisciplină. Desigur, s'ar putea spune că disciplina legionară are un caracter facultativ, fiind bazată pe un consimțământ unilateral. Din ea se poate evada de îndată ce acest consimțământ încetează; iar Mișcarea nu are nici o posibilitate de constrângere (coerciune) materială, spre a o face respectată. Totul depinde deci, de loialitatea și spiritul de răspundere a acelora care militează în rândurile ei. Maximum de pedeapsă ce l'ar putea aplica ar fi darea afară din Mișcare. Dar acest

lucru rămâne în realitate, fără efect, căci, cel care comite acte grave de indisciplină, nu se mai sinchisește de această pedeapsă. Poate chiar o dorește!

Partea mai interesantă este că în cazul de față, puterea de decizie a Căpitanului nu este absolut liberă. Faptul că el însuși, ca și Moța dealtfel, s'au găsit în situația fără ieșire, de a răspunde la abuzuri sau trădare prin gesturi violente, îl stinghereste să ia măsuri de pedepsire în cazuri similare. Mai mult: va trebuì să arate(manifeste)chiar mai multă înțelegere,indiferent de riscurile ce le ar prezenta o asemenea atitudine de natură a creia confuzii. Alte posibilități ar fi fost dacă fundatorii Mișcării n'ar fi făcut fatalitatea să meargă, constrânși fiind de împrejurări, în tinerețea lor, pe drumul violenței, fie și sporadice, spre a nu fi sufocați de politicieni abuzivi. Această fatalitate continuă. Și, în ultima analiză, legionarii sunt victima ei.

După aceste câteva precizări sumare în probleme de conștiință individuală și disciplină internă, se poate vedea cum se reflectă cazul cu pedepsirea trădării lui Stelescu pe plan strict politic, ținând seamă de înclinațiile spre fărădelegi(abuz de putere), servilism față de anumite forțe, uneltiri și calomnii. Dacă pedepsirea lui Duca a intimidat aceste inclinații spre abuz de putere, pe plan exterior, la politicieni, arătând că există și riscuri când se întinde prea mult coarda și oamenii nu mai pot răbda,strașnica pedepsire a lui Stelescu va împiedica eventual alte canalii infiltrate să se preteze la un joc atât de infam ca a acestuia. Și aceasta nu va fi puțin căci se blochează de la început, în mod promt, sistemul cu brese pentru atacuri din interiorul Mișcării. În această perspectivă, atât jertfa Nicadorilor cât și a voastră, cu toate neajunsurile ce le comportă, nu vor rămâne zadarnice. Mișcarea le va venera.

Desigur, cum am spus, din punct de vedere creștin, aceste acte violente rămân regretabile. Dar ele au fost o consecință a opresiunii exercitată din sugestii străine, prin politicieni înstrăinați și vânduți. Dacă Legionarilor li se lăsau libertățile garantate de Constituție și nu erau denigrați sub toate formele și cu toate mijloacele, desigur nu s'ar fi ajuns la asemenea acte disperate. Poporul simte acest adevăr. Deaceea cu toată campania de presă, pentru denigrarea voastră, speculând mai ales faptul că pedepsirea s'a produs la spital, el a înțeles spiritul vostru de jertfă și nu s'a lăsat derutat. Mâne poate îl va preamări,căci nimic nu este mai adânc repudiat de sufletul omenesc decât trădarea. Se poate observa și aci în închisoare până și la oamenii cei mai decăzuți, făptași de lucruri abominabile.

Indiferent de aprobările s'a dezaprobările din afară,suportul vostru moral permanent îl veţi găsi în ideia de a vă fi sacrificat pentru ridicarea acestui Neam Românesc atât de obidit în propria lui ţară. După trecerea euforiei obişnuite proceselor politice,vor urma zilele monotone de închisoare. Atunci se va simţi mai greu drumul calvarului pe care din proprie voinţă l'aţi ales. Să ştiţi însă, că nu veţi fi singuri. Cu gândul şi cu rugăciunile vă vor însoţi cei mai buni dintre camarazi".

După această expunere oarecum schematică şi în unele părţi prea "obiectivă" dacă nu chiar rece, le-a vorbit Pihu,cald şi pa_ tetic cum era în stilul lui, exaltând spiritul de jertfă,astfel că, gândul nostru a apărut mai compect.

Au urmat şi alte discuţii, mai ales cu Bozântan, care, prin formaţia lui teologică avea o înclinaţie deosebită pentru probleme de această natură. Cu această ocazie s'au făcut multe lămuriri ex_ trem de utile.

În această atmosferă trepidantă şi încărcată de impresii,ce_ le 15 zile de închisoare s'au scurs aproape fără să ne dăm seama. Parcă ne părea rău că va trebui să părăsim închisoarea!Contemplând acest mănunchiu de tineri strâns din toate unghiurile României Mari, pentru a merge senin pe drumul dăruirii totale, înţelegeai cât de profunde sunt prefacerile sufleteşti, care frământă noile generaţii. Din ce adâncuri porneau aceste impulsuri spre sacrificiu? Simţiai cu înfrigurare că se dospeşte un nou destin românesc.

Imaginea acestui grup de tineri camarazi mi-a rămas vie ca fresca unui pictor de geniu, atât de expresive şi variate erau fi_ gurile lor, proiectate pe fondul senin şi comun al jertfei totale. Imperturbabilul CARATANASE, frământatul BOZÂNTAN, reflexivul şi distinsul CURCA, PELE cel cu ochii mari şi plini de duioşie, chipe_ şul BOGDAN cu gâtul înalt şi vânjos ce aminteşte de David sculptat de Michel-Angelo, elegantul ATANASIU cu ochii adânci şi faţa mereu înseninată de umor blajin, răpitorul FANI GEORGESCU cu părul des_ chis ondulat, ochii isteţi şi faţa însorită, îndesatul, practicul şi realistul STATE, hătrul bun de glume RADU, care înveselea atmos_ fera, cântând cântecul la modă pe atunci, "n'aţi văzut pe Radu Ma_ mei, Radule!" şi veşnicul absorbit în calculele matematice,distra_ tul TRANDAFIR, care şi-ar fi pus chiar capul în laţul funiei de spânzurat, fără să ia seamă...

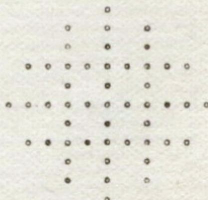
Contemplând toate aceste alese exemplare ale rasei române_ şti, îţi venea în gând imediat întrebarea: merita o scârbă ca Ste_ lescu atâta cantitate şi calitate de jertfă? Sau poate acest lucru

a fost necesar spre a se arăta că a se pedepsi exemplar trădarea au alergat din toate unghiurile Țării flăcăi din cei mai aleși ? Sunt semne ale Destinului pe care nu le putem înțelege.

Despărțirea de Decemviri a fost emoționantă. Întâmplarea a făcut ca să fim printre ei, primi soli ce transmiteam direct gân_durile, îngrijorările și dragostea lor legionară pentru Căpitan și camarazii de afară.

În regulă cu pușcăria și cu hârtiile la mână, am pornit în_dată spre tabăra de muncă de la Carmen Sylva, unde se găsea și Căpitanul. Aci, am raportat și povestit cum am stat la Văcărești cu Decemvirii și am adus noutăți de la ei. Pihu a petrecut restul concediului în tabără. Eu am zăbovit numai câteva zile și apoi am plecat în Cadrilater. Cele câteva zile petrecute pe țărmul mă_rii m'au bronzat suficient, pentruca întors la serviciu să am un alibiu pentru tunsoarea mea numărul unu. Pentru prima dată am vă_zut că și în ceputul de chelie poate servi la ceva!

Dar toate aceste socoteli mărunte cu alibiurile...au fost răvășite de "vifornița cea mare", cumplita prigoană survenită nu după mult timp (la începutul lui 1938). Cei mai aleși dintre le_gionari în frunte cu Căpitanul, au pierit în această prigoană dezlănțuită de forțele răului. Atunci au fost uciși și Decemvirii, bravii camarazi cu care am avut norocul să-i cunoaștem și să-i apreciem în închisoarea făcută împreună la Văcărești. Pe unii din_tre noi uraganul prigoanelor ne-a smuls din Țară și ne-a aruncat, peste mări și țări, prin amare și fără de sfârșit exiluri. În cu_tele inimilor noastre copleșite de amărăciuni, păstrăm ca ceva sfânt, amintirile Camarazilor ce nu mai sunt, și, răscolindu-le, retrăim vremurile de mari și genuine speranțe ce au trecut.....

CUPRINSUL

COLECTIA "BIBLIOTECA VERDE"

Director: C. PAPANACE

SALO' (Prov. Brescia) Italia

Au aparut:

1	*Constantin PAPANACE*	**Concepția de viață și stilul de luptă legionar.**
2	*VERIANUS*	**PRO BALCANIA. Considération sur l'union balcanique et la solution des problèmes litigieux de ce secteur européen.**
3	» »	**La persécution des minorités Aroumaines (Valaques) dans les Pays Balcaniques. Le Problème Macédonien.**
4	» »	**MIHAI EMINESCU un mare precursor al Legionarismului romănesc.**
5	» »	**Destinul unei generații.**
6	» »	**Orientări pentru legionari.**
7	» »	**Justice pour les Aroumains (Valaques).**
8	» »	**Martiri Legionari.**
9	» »	**Orientări politice în primul exil (1939-1940).**
10	*Jon I. MOTA*	**Corespondența cu Serviciul Mondial (1934-1936).**
11	*Constantin PAPANACE*	**Identitatea unor nume patronimice la Italieni și Aromăni.**
12	» »	**L'Origine et la conscience nationale des Aroumains. (La terreur grecque en Macédonie).**
13	» »	**Le droit d'asile politique et le problème des minorités ethniques opprimées.**
14	» »	**Spre o democrație social-crestină. (Orientări pentru Legionari).**
15	» »	**La genesi ed il martirio del Movimento Legionario Romeno.**
16	» »	**COLECTIA "Orientări pentru Legionari" Vol. I.**
17	*Nae IONESCU*	**FENOMENUL LEGIONAR.**
18	*Constantin PAPANACE*	**DESPRE CAPITAN Nicadori și Decemviri.**